

Türkiye
Kızılay Mecmuası

XVII

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ SAYI

15 Birinciteşrin 1940

A N K A R A

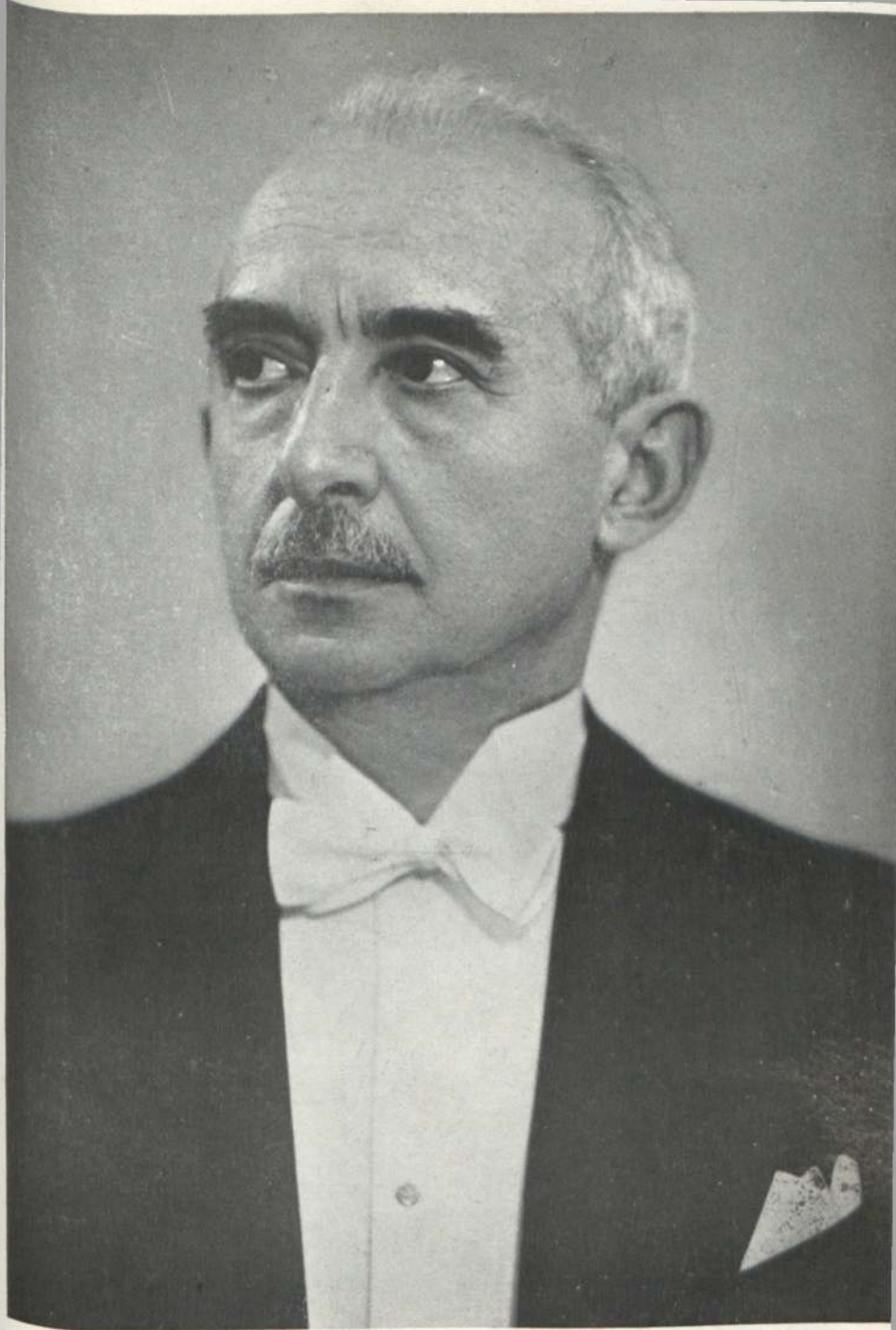
Bu sayıdaki yazılar

- 1 — Büyük bir gün
- 2 — Meemuumız yirmi yaşına basmıştır
- 3 — Cemiyetimizin bir yıllık çalışması (Bilânço ve yardım cetvelleri)
- 4 — Vecizeler
- 5 — Gazdan koruyucu malzemenin depo ve kontrol usulleri ile bu depoların memurlarına düşen vazifeler
- 6 — Gaz talim ve terbiye malzemesi
- 7 — Suallere mütehassısın verdiği cevaplar
- 8 — Gaza karşı taktik korunma (Amerika neşriyatından)
- 9 — Maske fabrikasının iperit elbiseleri
- 10 — İlk sıhhi yardım
- 11 — Kızılay haberleri
- 12 — Fransızca kısım

Cumhuriyetin Kurucusu Ebedi Şefimiz

K. Atatürk

Cumhurbaşkanı ve Cemiyetimizin Hamisi Milli Şefimiz
İsmet İnönü

Cemiyelimizin Fahri Reisi Muhterem Bařvekilimiz
Dr. R. Saydam

Türkiye Kızılay Mecmuası

ANKARA

Telefon Numarası : 6925

İKİ AYDA BİR ÇIKAR

YILLIĞI 1 LİRADIR.

Deredilmiyen evrak iade edilmez. Makale ve ilânlar Ankarada
KIZILAY MECMUASI Direktörlüğüne gönderilmelidir.

Büyük bir yıldönümü

29 Teşrinvevvel 1940 bize Cümhuriyetimizin onyedinci yaşına girdiğini müjdeliyor. Saltanat devrinin yıkıcı idaresine niha-yet vererek az zamanda memleketi bir mamure, muazzam bir irfan ve medeniyet kaynağı haline getiren bu mesut idarenin kurucusu ebedî Şefimiz Atatürkü derin minnet ve şükran hisleriyle anar ve onun büyük ve çok değerli yardımcısı olan Millî şefimiz İsmet İnönü'nü sonsuz tâzimlerimizle kutlarız. Dünya işlerinin pek ziyade karıştığı bir zamanda Millî Şefimizin ihtiyat ve basireti daima gözönünde bulundurarak Devletimizin siyasî ve iktisadî varlığını kuvvetli esaslara istinat ettirmek hususunda yüksek bir kiyasetle takip etmekte olduğu âzîmkârane çalışmalarında daima muvaffak olmasını dileriz.

Mecmuamız bugün yirmi yaşına basmıştır

Bugün yirmi yaşına basmış olan mecmuamız neşriyat hayatına atıldığı günden beri ilmî, içtimaî ve şefkat sahalarında sonsuz bir aşk ve iman ile çalışmalarına devam etmekte ve aynı zamanda bu me-saisine harb kâbusunun beşeriyetin başına çöktüğü günden beri şehirleri yıkan, ma-sum insanları öldüren bir takım tahrip ve imho vasıflarına karşı milletimizi daima mütayakkız bulundurmak hususunda mü-tahasssımızın kıymetli öğüllerini ilâve et-mekte devam edecektir.

Cemiyetimizin bir yıllık çalışması

Bu bir sene içinde Cemiyetimiz bilhassa yerden ve gökten gelen âfâ-tın vatandaşlarımıza yaptığı maddî zararları telâfi için memleketimizin her tarafında mevcut Kızılay Teşkilâtını seferber bir hale koyarak faali-yetine bütün kuvvetiyle hız vermiştir.

Cemiyetimiz memleketimizin muhtelif yerlerindeki vatandaşlarını-zın yangın, sel, dolu, kar baskını gibi âfetlerden uğradıkları zararları tah-fife uğraştığı bir sırada Erzincan zelzelesinin fecatiyle karşılaşmış ve bu zelzelenin çok büyük tahribatıyla mücadeleye başliyerek ilk hamlede zel-zele tarihi olan 27-12-939 dan 20-1-940 tarihine kadar üç hafta gibi kısa bir zamanda muhtelif zelzele mintakalarına sevkedilmek üzere seyyar has-tahaneler teşkil ederek kışın bütün şiddetiyle hüküm sürdüğü bir sırada teşkil edilen ekipler büyük fedakârlıklarla vazifeleri başına ulaşıarak faa-liyetlerine başlamışlardır. Teşkil edilen hastahaneler meyânında Erzinca-na bir senelik kifayet edecek eczayı tıbbiye ile cerrahî, bakteriyoloji labo-ratuvarlarını ihtiva eden 300 yataklı tam teşkilâtlı seyyar bir hastahane gönderilmiş ve bu hastahane hâlen faaliyetine devam etmekte bulunmuş-tur. Diğer zelzele mintakaları olan Sivasa 100, Şuşehrîne 50, Koyulhisara 50, Ağvanis nahiyesine 25, Ezbider nahiyesine 25 ve Şerefiye nahiyesine de 25 yataklı ecza ve edevatı tıbbiyyeyi ihtiva eden seyyar hastahaneler gönderilerek binlerce vatandaşlarımız tedavi edilmişlerdir.

Bunlardan maada Cemiyetimiz yine bu zelzele mintakalarından Er-zincan, Zârâ, Sivas, Tokat, Amasya, Gümüşhane, Giresun, Ordu ve Niğ-deye ceman 4,723 çadır göndermek suretiyle melcesiz kalan veya evleri kısmen harab olanları barındırmıştır. Yine bu mintakalardaki halkımıza mikdarı âzim bir yekûn tutan giyecek ve yiyecek, yakacak gibi halkın bü-tün ihtiyacatı temine çalışılmış ve mühim mikdarda nakdî yardımda bu-lunmuştur. Feyizkâr Cümhuriyetimizin yüksek itimadına dayanan Cemi-yetimiz şu bir senelik hulâsai faaliyetinden dolayı bihakkın iftihar duyar. Ve kendisine gösterilen bu itimadı bundan sonra da bütün varlığı ile idame-ye çalışacağını arzeder.

Vecizeler

İNÖNÜ Türk birliğinin timsalidir.

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.

Mücadelenin kuvveti ilimden ve çalışkanlıktan ibarettir.

Medeni hayat her şeyden evvel sihihi hayattır.

En büyük eserimiz, Cümhuriyetimizdir.

Kemalizm bayrağımızdır.

Büyük Millet Meclisi Türk iradesinin kaynağıdır.

ATATÜRK'le bizim kadar insanlık da öğünsün.

Egemenlik ulusundur.

Kendini tanı ve tanı.

Milletini sev ve sevd.

Türk genci! Atatürk Cümhuriyeti sana emanet etti.

İnkılâbı seven, yarar.

Dünü unutma, bu günü eyi anlarsın.

Görüşte bilgiye, gidişte ülküye inanırız.

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için.

Dağılan çöker. Daima bir, daima toplu.

Türk vatanı bölünmez bir bütündür.

Milli iktisadı Cümhuriyet yarattı.

Türk topraklarında, Türk sularında, Türk göklerinde Türk bayrağı.

Denk bütçe, düzgün ödeme, işte Cümhuriyet malıyesi.

Halkın bağrından Müdafaa-i Hukuk, Müdafaa-i Hukukun bağrından Cümhuriyet Halk Partisi doğdu.

İnandılar, döğüstüler, kazandılar.. Bıraktıkları emanetin nöbetçisliyiz. İmtiyazsız, sınıfsız bir milletiz.

Birinci hakkın yaşamak, ilk vazifen yaşatmaktır.

KIZILAY MECMUASI

Ordumuza güveniriz.

Vatanımızın milletçe korucusuyuz.

Büyük millet, Büyük insan yetiştirendir;

Ne mutlu Türküm diyene!

Cümhuriyet (olmaz) ı (olur) yaptı.

Vatan borcu çalışma ile ödenir.

Türk ordusu düşmana düşman, sulha dosttur.

Tenbel adam, kötü vatandaştır.

Dün bu günümüze imreniyor, bu gün yarımıza imrenecek.

Eskinin sonu Sevr, yeninin başı Lozan.

Her fabrika, bir kale.

Yarım iş bilmeyiz.

Türk kadını! En büyük inkılâpçıyı sen doğurdun.

Türk gibi kuvvetli.

Tarihle yaşıtız, en genç milletiz.

Gök de toprak gibi, deniz gibi vatandır.

Biriz, birliğiz.

Halk içinde, halkla beraber, halk için...

Altıok andımızdır.

Cümhuriyet Halk Partisi, halkın partisidir.

Yurdda sulh, cihanda sulh.

Türk, öğün, çalış, güven.

Halkevi, kendi evin.

Daima eyiye, güzele, doğruya.

Türkün zaferi insanlığın zaferi.

Cahil adam, yarım adam.

Bilen, bilmiyeni yener.

Demir ağlarımız hudutlarımızı birbirine bağlıyor.

Buğday satın alan millet, buğday satan millet oldu.

Türk inkılâbiyle bizim kadar insanlık da öğrenmelidir.

KIZILAY MEOMUASI

1-10-1939 tarihinden 30-9-1940 tarihine kadar yapılan muhtelif yardımlar

	Lira	Kr.
Yangın	18604	06
Sel	37072	10
Zelzele	29649	83
Göçmenlere	112	21
İstanbul gıdasız çocuklara	4325	63
Tosyada Kargıköy heyelânı için	500	
Tekirdağ Kirazlı ve Çınarlı köyleri heyelânı için	1250	
Erzurum Oltu kazası Hörük köyü	500	
Lâpseki Subaşı köyü heyelânı	500	
Çoruha	200	
Geçim darlığı	1219	45
Erzurum merkez kazası Hınıs ve Aşkaleye	1500	
Erzurum Fevzi Çakmak hastahanesi,		
Kafkas şehitler âbidesi	500	
Merkez ve Şubelerce yapılan yardım	5862	79
Tuzla Aşevine	21181	14
Sirkeci Aşevine	7906	74
Kırıkhan Dispanserine	57	98
Reyhan Dispanserine	452	72
Genel Merkez muhtelif yardımı	5335	05
Ordu Dispanserine	89	11
Pasif korunma	3574	59
Beynelmilel Salibahmerine	659	51
Finlandiya Salipahmerine	3826	47
Yekûn	149,879	38

27-12-1939 tarihinden 2-10-1940 tarihine kadar toplanan iane yekûnu ve
aynı tarihe kadar Hükûmetin yardımı ile yapılan muhtelif masraflar
yekûnunu gösterir cetvel

Toplanan iane yekûnu:

Memleket dahilinde toplanan
Ecnebi memleketler teberruu

Hükûmetin yardımı

Masraflar :

Valiliklere ve Kaymakamlıklara gönderilen
Çift hayvanatı mübayaası için Valiliklere gönderilen
Tohumluk mübayaası için Valiliklere gönderilen
Kızılay Yardım Hastahanelerine gönderilen
Memleket nümune hastahanelerine gönderilen
Nafia Vekâletine gönderilen
Kereste nakliyesi için Valiliklere gönderilen
Devlet Demir Yollarına nakliye ücreti olarak
Zelzele işleri için yapılan mübayaat ve yardım masrafları
Kızılay ambarlarına verilen malzeme
İstanbul Kızılay deposunca yapılan mübayaat bedelleri (62.523.51) lira
kereste bedeli bu yekûna dahildir.
Satın alınıp bedelleri verilen kereste miktarı
Kereste paralarına mahsuben verilen avanslar.

Yekûn
Bakiye mevcut
Umumî yekûn

Lr. Kr.

Lr. Kr.

2 906 347 90
627 935 66
124 922 16
61 715 91
25 000 00
25 500 00
71 085 92
105 489 17
371 674 01
344 070 69
549 436 14

169 063 51
573 656 02

5 955 897 09
460 363 51

6 416 260 60

3 872 658 01
1 443 602 59
5 316 260 60
1 100 000 00

6 416 260 60
6 416 260 60
000 000 00

6 416 260 60

Gazdan koruyucu malzemenin depo ve kontrol usulleri ile bu depoların memurlarına düşen vazifeler

Yazan: Dr. Nuri Refet KORUR

(En mükemmel bir koruma malzemesi, iyi depo edilmez ve arasıra gözden geçirilip muayene olunmazsa kısa zamanda harap olur. Bu malzemeyi depo ve kontrol etmek bir ihtisas işidir. Şimdiye kadar dilimizde bu hususta nesredilmiş bir talimat yoktur. Aşağıdaki yazı bir talimat şeklinde bu mühim mes'eleyi okuyuculara öğretmek için hazırlanmıştır. Bu sayede mecmuamıza yapılan bir çok müracaatlara da cevap vermiş oluyoruz.)

Pasif koruma talimatı, bir çok müesseselere gazdan koruyucu malzemeyi daha şimdiden hazırlıyarak depo etmeği ve bunlarla arasıra talimler yapmağı, bunları kullanacak olan ekipleri hazırlamağı emretmektedir.

Onun için bu işlerle meşgul olanlar bu malzemenin ne suretle depo edileceğini, bunların bakımının nasıl olacağını bilmekle mükelleftirler.

Evvelâ bu malzeme için iyi bir depoya ihtiyaç vardır. Bu depoların pençereleri kırmızı cam veya perlele örtülmeli, içinde hararet 20 dereceden yukarıya ve sıfır dereceden aşağıya düşmemeli, rutubet derecesi de içinde saklanılan malzemeye uygun olmalıdır.

Depo memurları muhakkak aklı başında, zeki, çabıkan ve oldukça bu hususlarda yetişmiş - meselâ bir kurs görmüş - kimselerden seçilmelidir.

Elde sırf bu maksat için hazırlanmış depolar yoksa, mevcut en müsait bir binadan istifade edilmelidir.

Lâstik malzeme (Maske, gaz elbisesi) deposu olarak bodrum katlarından çok iyi istifade olunacağı hiç bir zaman unutulmamalıdır.

1. — Maskeler:

Türk maskelerinin ambalâjı, lüzum hasıl olmadıkça, açılmamalıdır. (Bu ambalâj içinde maskeler uzun zaman mükemmel bir tarzda kahrılar.) Talim maksadiyle kullanılması gerekli olan maskeler, ambalâjlarından çıkarılınca, talimden sonra mükemmelen yıkanmalı (bu esnada buğulanmaz lavhalar çıkarılmalı) kurulanmalı, ondan sonra bir müddet açık ve gölgeli havada bırakıldıktan ve eyice kuruduğu anlaşıldıktan sonra saklanılacak yerlere götürülmelidir. Maskeleri yıkamak için hafif ılık veya soğuk su, sabun, fırça kullanılabilir. (Resim 1 ve 2) Maskeleri kurula-

Resim : 1

Resim : 2

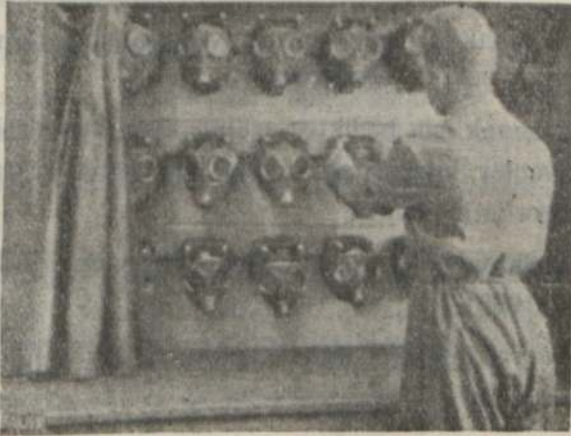
mak için bez, havlu, yahut bir tahta parçası üzerine sarılmış paçavradan (Resim 3) istifade olunur.

Türk maskelerinde en ziyade kirlenen, maskenin deriden olan kapama çenberidir. Bu kısım dikkatle temizlenmelidir. Çenber ile maske arası dahi güzelce yıkanır ve kurulanır.

Resim : 3

Talim maskelerini saklamak için en iyi vasıta, dolaplardır. Bu dolapların içerisine maskeler, gözlükler yukarıya gelecek ve şekli bozulmayacak bir surette yerleştirilebildiği gibi, maskeleri, yüzü önüne gelmek şartıyla, çivilere asmak da muvafıktır. (Resim 4).

Resim : 4

Bu esnada en ziyade dikkat edilecek hususlar şunlardır:

a - Maskeler tozdan muhafaza edilmelidir. (Toz, bilhassa buğulanmaz

lavhaları bozar, süzgeçlerin ağzı açık ise buradan içeriye girerek süzgecin zehirli sisleri süzen kısmını kısmen tıkayabilir. Nefes verme supapının içerisine dolarak bu supapın nefes alırken eyice kapanmasına mani olur.)

b - Maskeler farelerden muhafaza edilmelidir. (Fareler maskeleri dişlerle harab ederler.)

e - Maskeler sıcaktan (20 dereceden fazla olmamalı) soğuktan (0 dan aşağı olmamalı) muhafaza edilmelidir.

d - Maskeler güneş ışığından muhafaza edilmelidir.

c - Maskeler ıslanmaktan muhafaza edilmelidir.

f - Rutubet derecesi depolarda 40 - 60 arasında olmalıdır.

(Rutubetin 70 e kadar çıkması, talim maskeleri için zararlı değildir.)

Talim için kullanılan maskelerin süzgeçlerinin hava giren kısmındaki yakı parçasının çıkarılmış olmasında bir beis yoktur. Yukarıda yazılı olduğu gibi tozdan ve rutubetten korunulduğu surette bu süzgeçler uzun müddet talim için kullanılabilirler.

2 — Gaz Elbiseleri: Bunların bakımı için aşağıdaki noktalara riayet olunmalıdır.

a - Elbiseler, muhakkak asılı olarak saklanmalı, katlanmış veya sandıklara konulmuş bir şekilde **olmamalıdır**.

b - Elbiseleri asmak için birlikte verilmiş olan elbise askılarından istifade olunur. Eldivenler, hususî tahta çubuklara geçirilir, çizmelerde keza-lik hususî mahallere istif olunur.

(Bundan evvelki nushalarımızda çıkan resimlere bakınız. Bilhassa sayı 166, 15. Haz. 1939).

Her şeyden evvel bunların üzerine güneş ziyası gelmesine mâni olunur. (Kırmızı cam).

c - Elbiseler aynı zamanda fazla kuruluktan korunmalıdır. (Rutubet derecesi 40 tan aşağı olmamalı!)

d - Elbiseler, hiç olmazsa ayda bir gözden geçirilir. Muhtelif aksamı elle bir mikdar çekilmek suretiyle onların uzun zaman aynı vaziyette

kalmasının önü alınır. Elden geçmiyen ve aynı vaziyetten kalan elbiseler cabuk çatlar.

Gaz elbiselerini bilhassa şunlardan korumalıdır:

a - Toz.

b - Her türlü yağlarla temas (Makina yağı, benzin, petrol ve benzerleri bu elbiseleri harab ederler. Onun için elbiseler meselâ benzin depolarında muhafaza edilemezler.)

c - Naftalin.

d - Güneş ziyası, fazla hararet, açık ateş (mangal, soba).

e - Aynı vaziyette uzun zaman bırakmak.

f - Bunları gergin bir tarzda mankenlere geçirmek (bu gergin vaziyette elbiseler, bir müddet sonra çürürler.)

Bir defa kullanılan elbiseler, ancak eyice sabunlu su ile yıkandıktan ve güzelce kurutulduktan sonra depolara asılabilirler.

Eldiyenlerin kurulandıktan sonra içerlerine bir miktar toz halinde talk serpilmesi muvafıktır.

3 — Oksijen Cihazları:

Oksijen cihazları, ambalajları içinde saklanır. Kullanılan oksijen cihazları, depo edilmeden evvel aşağıdaki hususlar tamamlanır:

a - Boşalmış oksijen bombası çıkarılarak yerine yeni ve dolu bir bomba konulur.

b - Boş oksijen bombası doldurulur veya doldurmak imkânı yoksa, doldurulmak üzere en yakın oksijen fabrikasına gönderilir. (Memleketimizde bir çok yerlerde oksijen fabrikaları vardır).

c - Kullanılmış kalevi kartuş çıkarılarak yerine yenisi takılır.

d - Cihazın her tarafı gözden geçirilir. Otomatik dozaj tertibatı el ile işletilerek muayene olunur.

e - Vidalar sıkıştırılır.

f - Hortumlar bol su ile yıkanır, el ile çekilip uzatılır ve kısaltılır ve

ondan sonra gölgede asılarak kurumağa terk edilir. Eyice kuruduktan sonra sandığa konulur. Ancak bu suretle hazırlanan cihaz, depo edilir. (Gaz kaçırıp kaçırmadığı muayene etmeği unutmamalıdır.) Her bir cihaz ile birlikte maskesi, anahtarları bulunmalıdır. Oksijen cihazlarının maskeleri, ayrı bir dolapta saklanılır. Bu maskelerin de şekillerinin bozulmaması için diğer maskeler gibi saklanması lâzımdır.

Oksijen cihazı maskeleri ile gaz maskelerinin biri birine karışmamasına son derece dikkat etmelidir. (Oksijen cihazı maskelerinin nefes verme supapları yoktur, veya kapatılmıştır. Onun için bunlar alelâde süzgeçlerle kullanılamaz.) Bu sebepten dolayı oksijen cihazı maskelerinin saklandığı dolaplara ayrı bir işaret ve levha konulmalıdır.

4 — Gaz keşfine ve temizlenmesine yarayan malzeme:

Gaz detektörleri büyük bir itina ile saklanmalıdır. Bunlar hususî bir dolap içinde saklanırlar. İperit detektörleri, arada sırada açılarak şişe içindeki mayi uçuşmadığına dikkat olunur. Eğer bu mayi uçmuş ise, sür'atle ikmâl olunmalıdır.

Kullanılan dedektörlerde sarfedilen tüpler derhal çıkarılır ve atılır. Kullanılan tüplerle kullanılmıyan tüplerin birbirine karışmasına son derece dikkat etmelidir.

Kireç kaymağı veya lozantin, muhakkak kapalı kutularda, bidonlarda veya renkli cam şişelerde saklanılır.

Kireç kaymağı şişelerinin mantarları çabuk harap olur. Onun için bunlar bozuldukça değiştirilmeli ve imkânı varsa üstleri balmumu ile örtülmelidir.

Teneke kutular kapatıldığı zaman kapakların kenarı izole bandla kapatılmalıdır. Teneke kutu yerine tercihan bakelitten, ziftli kartondan yapılmış veya yağlı boya ile ve yahut hususî maddelerle boyanmış kutular kullanılmalıdır. Bunlar kullanılmadığı surette teneke kutu ile iktifa olunabilir.

Gaz temizleyici arabalar vesair malzeme rutubetsiz, üstü kapalı mahallerde saklanmalıdır. Bunlar ara sıra gözden geçirilerek tozları silinmeli, zincirleri yağlanmalı, boyası bozulmuş olan yerlerinin boyası düzeltilmelidir. Paslanmağa başlamış olan kısımlar, petrolla eyice silindikten sonra boyanmalıdır.

5 — Malzemenin kontrolü:

Aşağıdaki malzeme kontrole tâbidir:

1 — Maskeler, her maske taliminden evvel ve sonra (ambalâj içinde olan maskeler kontrol edilmez,)

2 — Elbiseler, her talimden evvel ve sonra ve ayrıca her ayda bir.

3 — Oksijen cihazları, her talimden evvel ve sonra ve senede bir kerre.

4 — Keşif ve temizleme malzemesi, her üç ayda bir.

Yapılacak kontroller şunlardır:

6 — Maskeler:

a - Aksamının tam olup olmadığı.

b - Buğulanmaz lavhaların bozuk olup olmadığı.

c - Nefes verme supapının iyi işleyip işlemediği.

d - Süzgeçte eziklik, bozukluk vesaire olup olmadığı.

e - Çantada bozukluk olup olmadığı.

f - Gözlük halkalarının ve supap yuvasının iyi vidalanmış olup olmadığı.

(Talim sonunda eksik veya kusurlu görülen maskelerin bu kusurlarının neden ileri geldiği derhal tetkik olunur ve ait olduğu makama bildirilir. Gözlük camlarının ve nefes verme supaplarının kontrolü için bu vazifeyi üzerine alanda gözlük ve nefes verme supapı anahtarları mevcut olmalıdır. Maske altında talim yapanların nefes verirken güçlük çektikleri bütün maskelerin nefes verme supapları çıkarılarak birer birer muayene olunur, silinir, icabederse lâstik supapın kanatları arasına bir parçacık glicerini sürülür. Eğer supapta çatlaklık, yarık, sertlik gibi tamiri imkânsız olan kusurlar varsa supap değiştirilir) (Resim 5).

Bu supap muayenesi ayrıca her altı ayda bir yapılmalıdır. Bu maksat için ambalâjdan çıkarılmış talim maskelerinden yüzde onu seçilerek supapları muayene olunur. «4» sene depo edilmiş olan maskelerde dahi (ambalâjı bozulmamış ve hiç kullanılmamış dahi olsalar) bir iki sandığın açıl-

Resim : 5

larak supapların muayene edilmesi çok uygundur. Kezâlik bu maskelerin gözlük camlarına da bakılarak çatlayıp çatlamadıkları tetkik olunmalıdır. Muayeneden sonra bu sandıkların üzerindeki çinko lavha yeniden lehimlenir ve sandığın kapağı çivilenir. Bu tarzda tekrar depo edilebilirler. Yapılan kontrol neticesinde supaplarda çatlaklık, sertlik vesaire gibi kusurlar bulunursa bütün diğer ambalâjlı maskelerin gözden geçirilmesi lâzımdır. Gözlüklerdeki çatlak, gaz kaçırmaz. Bu cihetten bir tehlike olmamakla beraber, fazla çatlaklar maske taşıyanın görme kabiliyetini azaltır. Pek mühim ahval müstesna olmak üzere bu çatlak camlar değiştirilmelidir. Eğer bunları değiştirecek kadar vakit yoksa veya elde yedek cam bulunmuyorsa görmeye mani olmayacak kadar az çatlak camlar kullanılabilir.

Üzerine darbe isabet etmiş, üzerinde çukurlar peyda olmuş süzgeçler derhal değiştirilmelidir. Boyası biraz düşmüş süzgeçlerin kullanılmasında zarar yoktur. Ancak madenî aksam boyası düşük yerlerinden paslanmağa başlayacağından bu yerlerin bir boya ile boyanması lâzımdır.

Gazdan koruyan malzemeyi saklamağa mahsus deponun memurunun yanında bir mikdar salmastra bulunması muvafıktır. Bilhassa gözlük ve süzgeç kapağı salmastrası, sık sık kaybolan ve yerine konulması icab eden yedek malzemedan mâduttur.

Talimlerde bir takımın kullandığı maskeler başkasına verilecek olursa bunların dezenfekte edilmesi icabeder. Maskelerin dezenfektasyonu için hu-

susi dezenfeksiyon cihazları ve depoları vardır. (Bunlar hakkında 15.6.38 tarih ve 160 sayılı mecmuamızda tafsîlât vardır.)

Elde bu dolaplar yoksa aşağıdaki ilâçlardan istifade olunur:

1 — % 2 lizol mahlûlü ve yahut

2 — % 01 kinozol mahlûlü

3 — Bunlar bulunmadığı surette saf alkol.

Maskeler dezenfekte edilirken buğulanmaz lavhalar çıkarılır ve evvelâ maske yıkanır, ondan sonra bu mahlûllerden biriyle eyice silinir. Açık havada ve gölgede kurutulur. Yalnız alkolla silinen maskelerde bir noktaya dikkat etmelidir: Alkol, verem mikroplarını öldürmez. Onun için veremli insanlar tarafından taşınan maskeler, muhakkak hususî surette formol veya lizolle temizlenmelidir.

Buğulanmaz lavhalar ancak hakikaten görmeğe mani olacak kadar bozulmuşlarsa, o zaman değiştirilmelidir. Ufak tefek lekeler nazarı itibare alınmaz.

II — Elbiseler:

Elbiselerin kontrolü şöyle yapılır:

- a - Aksamının tamam olup olmadığı.
- b - Lâstik eldiven ve çizmelerin elbiseye uyan boydan olup olmadığı.
- c - Elbisenin kol ve paçalarının çatlamış olup olmadığı.
- d - Askıların dikiş yerlerinde yırtık olup olmadığı.
- e - Düğme iliklerinin yırtık olup olmadığı.

Talim sonunda depoya verilen elbiselerde yukarıdaki kusurlar görülecek olursa bu kusurların neden ileri geldiği derhal tetkik olunarak ait olduğu makama bildirilir.

Bundan sonra her altı ayda bir yapılan kontrolda, elbiselerin ayrıca sertleşip sertleşmediği, üzerinde beyaz lekeler husule gelip gelmediği, renginin sararıp sararmadığı ayrıca tetkik olunur.

III — Oksijen cihazları:

Her talimden evvel oksijen cihazları şöylece kontrol edilir:

- a - Kalevî kartuşun taze olup olmadığı, sallayınca ses çıkarıp çıkarmadığı, mühürlerinin sökülüp olup olmadığı.
- b - Oksijen bombasının dolu olup olmadığı.
- c - Lâstik teneffüs torbasının sağlam olup olmadığı.
- d - Cihazın vidalarının iyi sıkıştırılmış olup olmadığı.
- e - Hortumların kusursuz olup olmadığı.

f - Otomatik dozaj tertibatının işleyip işlemediği.

g - Maskenin oksijen cihazı maskesi olup olmadığı.

Talimden sonra kullanılmış malzeme çıkarılır ve cihaz temizlenerek kurutulduktan sonra ambalâjına konulur. Her sene cihazların sandıkları açılarak cihaz elden geçirilir. Bu muayenede ayrıca salmastralar da gözden geçirilir. Eğer teneffüs torbası sertleşmişse, salmastralar bozulmuşsa bunlar tebdil olunmalıdır. Hortumlar, her talimden sonra iyice yıkanır (Resim 6).

Resim : 6

Depo tarihinden itibaren 2-3 sene geçmiş kalevi kartuşlar, ancak sallandıkları zaman çok iyi ses çıkardıkları takdirde kullanılabilir. İmâl

tarihinden (maden üzerine hâkkolunmuştur) 10 sene geçmiş olsa oksijen bombaları, elle tutulup iyice sallanmalıdır. Kulak bu sallantı esnasında bombanın içerisinde bir kum varmış gibi bir ses alıyorsa bu bombaların kullanılması tehlikelidir. Çünkü içi paslanmış ve büyük tazyik altında (oksijen bombalarında 150 atmosfer tazyik vardır) pathyabilirler.

Oksijen cihazlarının nazik aksamında (irca supapı, otomatik donaj tertibatı, fazla oksijen verme supapı, emniyet supapı ve benzerleri) husule gelen ârizalar derhal tespit olunmalı ve derhal tamir için maske fabrikasına (Kızılay Genel Merkezi vasıtasile) gönderilmelidir.

Oksijen cihazları, hiç olmazsa altı ayda bir kerre ayrıca esaslı muayenelere tâbi tutulurlar. Bu muayenelerde bilhassa aşağıda yazılı olan hususlar nazarı itibara alınır:

- 1 — Cihazın bütün parçaları tamam mı?
- 2 — Otomatik donaj dakikada 1.5 (+ 0.15) litre oksijen veriyor mu?
- 3 — Emniyet supapı 20 - 30 milimetre su sütunu tazyikinde çalışıyor mu?
- 4 — Ciğerle işleyen oksijen verme tertibatı 15 - 33 milimetre su sütunu tazyikinde işlemeye çalışıyor mu?
- 5 — Bütün cihaz gaz kaçırmayacak bir şekilde kapatılmış mı?

Bütün bu muayene ameliyelerini icra etmek için iki türlü muayene cihazı vardır. Biri Drager muayene cihazı, diğeri auer muayene cihazıdır. Bunlar hakkında Kızılay mecmuasının 29.10.939 tarihli 168 numaralı sayısında icabeden bütün tafsilat vardır.

Gaz talim ve terbiye malzemesi, ne işe yaradıkları, ne suretle kullandıkları

Yazan : Dr. Nuri Refet KÖRÜR

(Kızılai Cemiyeti, gazdan koruyucu malzeme monopolunu almıştır. Bu meyanda gaz talim ve terbiyesine yarayan bir çok malzeme getirtmiş ve ya imal ettirmiş ve bunları da isteyenlere satmağa başlamıştır. Bir gaz kursu ne kadar ameli olursa, kendisinden o kadar fazla istifade olunur. Fakat elde mevcut talim ve terbiye malzemesinin ne suretle kullanılacağı hakkında hiç bir eser veya tarifname yoktur. Bu sebepten dolayı bu malzemeyi satın alanlar, kullanmağa cesaret etmemekte ve bunlardan lâiyikile istifade eyleyememektedirler. İşte bu mahzurun önünü almak için muhtelif talim ve terbiye malzemesinin ne suretle ve nerede kullanılacağını bildiren bu makale hazırlanmıştır.)

Gaz talim ve terbiye malzemesi, bir gaz kursunda gazların tesirini, kullanma tarzını, zehirli ve zehirsiz sisleri, yangın bombalarını ameli olarak göstermeğe yarayan malzemedir.

Bu malzemeyi şöylece tasnif imkânı vardır: A. Gaz nümuneleri, B. Gaz fişekleri, C. Zehirsiz sisler, D. Zehirli sisler, E. Yangın bombaları.

Bunların neveleri, kullanma tarzları ve nerede kullanılacakları aşağıda yazılıdır.

A — GAZ NÜMUNELERİ

Gaz nümuneleri şunlardır:

- a - Büyük gaz nümune kutusu
- b - Küçük » » »
- c - Gaz kibritleri
- d - Koku çantaları

e - Gaz emdirilmiş kâğıtlar

g - Yalancı iperit mayii.

Büyük gaz nümune kutusu :

Büyük gaz nümune kutusu tahtadan bir kutu olup içinde «6» adet gaz nümunesi vardır. Bu nümuneler şunlardır:

Bromaseton, Ksilenbromür, Klorpikrin, Kloraseton (bazan adamzit) iperit, levizit...

Şişelerin üzerindeki etiketlerde gazın nev'i yazılıdır. Bu şişelerin içindeki gazlar hakiki gazlardır. Kutunun kapağında bir yastık tertibatı vardır. Bu sayede kutu kapandığı zaman şişelerin kapaklarının açılmasına mani olur. Kutuda başka yazı veya tarifname yoktur. Bu kutular, derslerde gazları göstermeye yarar. Ancak gazlar hakiki olduğundan ve mikdarları da fazlaca bulunduğundan şişeleri doğrudan doğruya koklatmaya vermek doğru değildir. Bunlarla ders vermek için şişelerden bir iki damla gaz alınarak bir kaba konulmalı ve bu kap koklatılmaya verilmelidir. İperit şişesinin yalnız uzaktan gösterilmesi kâfidir.

Küçük gaz nümune kutuları :

Bu kutularda «6» küçük şişe gaz ile iki kutu gaz kibriti vardır. Gazlar, klorpikrin, ksilenbromür, klorasetefenon, adamzit, iperit levizit'dir. Bazan Ksilenbromür veya klor asetefenon yerine yarı yarıya aktif kömür veya diyatunin mahlûtu konulmuştur. Gazların nev'i ve cins ibazı kutularda değişik olabilir.

Kutunun içindeki kibritlere gelince:

Bunlardan bir tanesi adamzit, bir tanesi klorasetefenon kibritidir. Bu kutulara iperit ve levizit toprağa emdirilmiştir. Yani şişenin içindeki madde önce bir kum olup üzerine bir iki damla iperit veya levizit damlatılmıştır. (İperit yerine iperit kokusu veren bir mayi konulduğundan bu şişelerin tehlikesizce koklanması imkânı vardır.)

Bu kutuların kapağında kullanma tarzları Türkçe olarak yazılıdır. Gaz mikdarı az olduğundan bu kutular tehlikesizce tatbikatta kullanılır.

Bu kutular dahi ders ve tatbikatta gazları, gazların kokusunu ve tesirlerini göstermek için işe yararlar.

Gaz kibritleri:

Gaz kibritleri resimde (Resim 1) görüldüğü gibi büyük başlı kibrit geklinde olup bunların ortalarında ve ince bir selon tabaka altında bir miktar gaz vardır. Bu gazlar sulb gazlarıdır.

Resim : 1

Kibritler «4» türlüdür:

Klor asetefenon, Klark I. klark II. ve adamzit kibritleri.

Kibritler yerli ve Avrupa mamûlâtı olabilirler. Yerlilerin üzerinde Türkçe tarifi vardır. Avrupa mamûlâtının üzerinde de isimleri yazılıdır.

Kibritleri kullanmak için bunları evvelâ yakmalı ve ondan sonra başı aşağı çevirerek çıkan alevin gazı havi selonu sarmasına ve yakmasına dikkat etmelidir. Selon kısım ateş alınca bir müddet bekledikten sonra kibriti söndürmeli ve çıkan dumanları talebeye koklatmaya vermelidir. Ekseriya 3-4 kişiye bir kibrit verilmelidir. Kibritler ancak kapalı yerde müsaidir. Onun için bu tecrübeler dersanelerde yapılmalıdır.

Klor asetofenon veya klark kibritlerinin üzerindeki gazın zamanla

bir miktar esmerleşmesi haizi ehemmiyet değildir. Kuru yerlerde saklandığı müddetçe, kibritler, senelerce bozulmadan kalabilir.

Koku çantaları:

Koku çantaları resimde (Resim 2) görüldüğü veçhile bir kutu içersine konulmuş «12» tüpten ibarettir. Bu tüpler tıpkı esans şişelerine benzer. İhtiva ettiği gazlar şunlardır:

Resim : 2

Ksilenbromür, Bromaseton, Brombenzilsiyanür, Bromisyan, Ziklon (Siyandrikasit), Klorsiyen, İperit, (Lost), Levizit, Dik, Klorpikrin, Difosgen, (Perştof), Fosgen...

Bu şişeciklerin içerisinde gaz yoktur. Yalnız, kapaklarına bir selonlu çubukcu veya cama geçirilmiş kauçuk parçalar takılmıştır. Bunlar bir müddet gaz içerisinde bırakılmış ve gazların kokusu kendilerine sindirilmiştir.

Bunlar vasıtasıyla gaz kokusunu almak için şişelerin kapağı açılır. Selon veya cam çubuk 1-2 santimetre kadar çıkarılarak (büsbütün dışarı çıkarmayınız.) koku alınır. Bu şişecikler tamamiyle zararsızdır. Yalnız,

bilhassa yakıcı gazlarla bulaştırılmış olan çubukların ele alınması doğru değildir. Çünkü bunlar süründükleri yerde belki kabarcıklar husule getirebilirler.

Bu koku çantalarının ömrü kısadır. Bir iki sene zarfında, tüplerin içindeki gaz kokusu kaçmaktadır. Onun için bu kutular ancak yeni oldukları zaman bir işe yararlar.

Gaz emdirilmiş kâğıtlar:

Bu kâğıtlar, sünger kâğıdı gibi olup kendilerine bir miktar gaz emdirilmiştir. Bunların bilhassa şu cinsleri vardır:

Klor asetofenon, ksilenbromür, adamzit, klark I., klark II., bu kâğıtlardan 8-12 tanesi bir kutu içerisinde bulunur. Bunlar tıpkı kibritler gibi gaz kokusunu tanıtmak veya gaz tesirini göstermek için kullanılırlar. Bu maksat için kâğıtların bir ucundan tutmak ve öteki ucundan yakmak kâfidir. Bunlar da ancak kapalı yerlerde işe yararlar. Binaenaleyh tecrübeler açık havada değil, dershanede yapılmalıdır.

Yalancı iperit mayii:

Yalancı iperit mayii iki türlüdür:

- a - Avrupa mamûlâtı yalancı iperit,
- b - Yerli yalancı iperit.

Resim : 3

Avrupa mamûlâtı yalancı iperit resimde (Resim 3) görüldüğü gibi, yassı bir teneke olup içerisinde iperitin kokusunu bildiren bir mayi vardır. Bu mayi zararsızdır.

Tatbikatta arazi üzerinde iperit kokusunu taklit etmek için bu kutuların kapağı açılarak bir mikdar mayi araziye serpilir. Mayi mümkün olduğu kadar damla damla serpilmelidir. Yalancı iperit mayii çabuk uçucudur. Onun için tatbikattan çok kısa bir zaman evvel yere serpilmelidir. Mayiin pek çabuk uçmaması için bunun mümkün olduğu kadar gölgelik yerlere serpilmesi muvafıktır.

Iperit mayii bilhassa arazi tatbikatında gazlanmış yerleri göstermek, gaz arayıcılarını hazırlamak, talebeyi iperit kokusuna alıştırmak, gaz detektörlerini tecrübe etmek, (gaz detektörleri yalancı iperitle de teamül verir.) gazlanmış sahaların bulunup tahdid edilmesini öğretmek için ve bu gibi tatbikatta kullanılır.

Yerli yalancı iperit mayii, Avrupa mamulâtı olan iperit mayii gibi kullanılır. Yerli yalancı iperit mayii ihtiva eden kutular üzerinde ayrıca tarifname mevcuttur.

Yalancı iperit mayileri mümkün mertebe serin yerlerde saklanmalıdır. Sıcakta bunlar kolayca tebahhur ederler. Ve kutuların kapağından mayi sızmaya başlar.

B — GAZ FİŞEKLERİ

Gaz fişekleri, gaz odalarını gazlamaya yarayan fişeklerdir. Bunlar tahriş fişekleri ismini de alır.

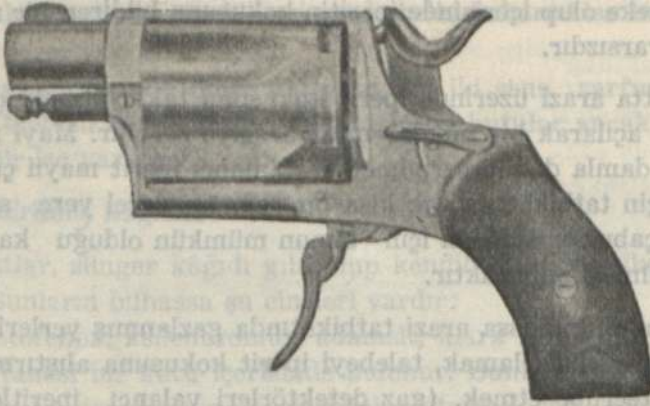
Gaz fişekleri, gaz tabancalarıyla atılır.

İki boy gaz fişegi vardır:

a - Küçük boy gaz fişekleri: Bunların çapı «12» milimetredir. Bunlar hususî bir gaz tabancasıyla atılırlar. (Resimde bunlar ve bunların tabancası görülmektedir.) (Resim 4).

b - Büyük boy gaz fişekleri: Bunların çapı «26» milimetre olup, tenvir tabancalarıyla atılabilirler.

Fişeklerin muhtelif nevileri vardır:

Resim : 4

a - - Siyah renkte mukavva kovanlı gaz fişekleri. Bunların bazan üzerinde beyaz haç işareti vardır. Bu beyaz haç işareti fişeklerin üzerinde

değil, içerisinde tahminen «10» fişek bulunan kutuların üzerindedir. Fişeklerin ise bazan başlarında beyaz bir halka vardır. Bu fişekler ekseriya Bromaseton, Ksilenbromür veya klor-asetofenonu ihtiva ederler. Bunlar saklandığı zaman içinde bir mayi sesi duyuluyorsa, ya Bromaseton, veya Ksilenbromür ihtiva ederler. Sallandığı zaman ses çıkarmayanlarda da klor asetofenon vardır. Mayi halinde olan gazlar fişegin içerisinde cam bir ampül vasıtasıyla konulmuştur.

b - Yeşil renkte bulunan gaz fişekleri: Bunlar dahi yukarıdakilerin içindeki maddeleri ihtiva ederler. Yalnız üzerlerinde hiç bir işareti yoktur. Diğer hususta yukarıdaki fişeklerin aynıdırlar.

c - Yerli gaz fişekleri: Bunların kovanları ya mukavvadan veya bazen pirinçten yapılmıştır. Başka işaretleri yoktur. İhtiva ettikleri gaz ya Bromaseton, ya Bronbenzil, veyahut klor asetofenon veya klarktır. Kovanları siyah mukavvadan olan ve üzerinde hiç bir işaret bulunmayan fişekler, Mamak Gazdan Korunma Evi mamûlâtıdır.

Fişeklerin kullanılması: Gerek yerli, gerek Avrupa mamulâtı bütün büyük boydaki gaz fişekleri aynı suretle kullanılır. Bunlar tabancaya yerleştirildikten sonra öğretmen maskesini takar ve gaz odasının içerisinde girerek kapı ve pencereleri kapatır. Ondan sonra tabancayı tavana veya duvara doğru çevirerek patlatır. Patladıktan sonra merminin kovani tabancanın içinde kahr. Gaz, hararetle buhar haline geçerek etrafa yayılır. Fişegin içindeki gaz sulb bir gaz ise bu keyfiyet sür'atle vukua gelir. Mayi gazların ampülü parçalanır ve gaz ondan sonra buhar haline geçer. Bazan bu ampüller cam kırıkları şeklinde veyahut paralanmadan tabancanın ağzından dışarı fırlar. Bu sebepten dolayı gaz fişekleri atılırken bir insanın yüzüne çevirmek yasaktır. Daima cam ampülün dışarı fırlayabileceği göz önünde tutulmalıdır.

C — ZEHİRSİZ SISLER

Zehirsiz sisler bir kaç türlüdür:

a - Sis mumları (Stoltzenbrg) markalı

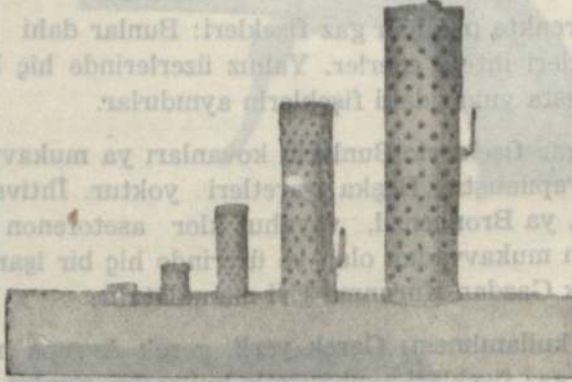
b - Toparлак Alman sis kutuları (Hagenuk) markalı

c - > > (Stoltzenbrg) markalı

d - > > yerli sisler.

Sis mumları:

Stoltzenbrg mamûlâtı sis mumları, resimde (Resim 5) görüldüğü gibi aliminyumdan mamûl, muhtelif eb'adda, delikli, mum şeklinde kutulardır. Bunların üzerinde (veya altında) eğer beyaz veya mavi renkte haç işaretleri varsa, «zehirli sis» mumlarıdır. (Zehirli sisler bahsine müracaat). Zehirsiz sislerin altında bazen beyaz ve toparlak bir işaret bulunur. Bazen hiç bir işaretleri yoktur.

Resim : 5

Bu mumların büyük boylarının kapakları vidalıdır. Çevrilerek açılır. Küçük ve orta boyların kapakları vidalı değildir. Çok kerreler sıkışmış vaziyettedirler. Bunların sivri bir demir veya çakı ianesiyle açılmaları lâzımdır.

Bunların kapağı açılınca, ortada kırmızı, esmer kırmızı veya siyah renkte yanacak bir yer görünür. Büyük boy kutuların kapağı açıldığı zaman ayrıca bir de kibrit zuhur eder. İşte bu kibritle ve yahut alelâde kibritle sis mumunun yanacak yerinden ateşlenir.

Bazı kerreler bir tek kibrit kâfi gelmez. O zaman bir kaç kibrit birden ateşlenerek bununla sis kutusu faaliyete getirilir.

En iyi yakma vasıtası mehtaptır. Onun için sis mumlarını veya kutularını faaliyete getirecek olanlar daima yanlarında bir iki kutu mehtap taşımalıdır.

Sis mumları yanarken parlamazlar. Yalnız etrafa bazan ufak parçalar veya kıvılcımlar sıçrayabilir. Onun için sis kutuları yanarken pek yanlarına sokulmamalıdır. Çok sıcak ve kurak havalarda sis kutuları fazla alevle yanar ve az sis neşreder. Sis kutularının en güzel ve çok sis yap-

tuğı zaman kapalı, rutubetli, hafif yağmurlu ve orta derecede rüzgârlı havalardır. Bunlar büyüklüklerine göre 2 - 6 dakika yanarlar. Ateş almayan sis mumlarını yanan bir sis mumundan ateşlemek imkânı vardır. Ancak o zaman bu iki sis mumu, ağız ağıza gelmelidir. Bunları arka arkaya koymak yanlışdır. Zira o zaman - bilhassa toparlak sis kutularında - birden bire aşağıdan ısınan ve duman haline geçen sis maddesi, çıkacak yer bulamadığından kutunun patlamak tehlikesi vardır.

Sis mumları rutubetsiz, gölgeli bir yerde saklanmalıdır. Sis mumları tatbikatta arazi, rüzgâr, hava, suhnet şartlarının gaz ve sisler üzerindeki tesirini göstermeğe ve elde büyük miktarda mevcut iseler sis altında mevzi değiştirme, çekilme, sisle yan setri vesaire gibi askerî hareketler yapmağa yararlar.

a - Toparlak Alman sis kutuları (Hagenuk):

Üzerlerinde «Nebelbüchse» diye yazı bulunan bu toparlak Alman sis kutuları, şekilde (Resim 6) görüldüğü gibi beyaz etiketlidir. Bunların ka-

Resim : 6

pağının üzerinde (resimde sol taraftaki kutuya bakınız.) bir halka vardır. Kutuyu kullanmak için evvelâ bu halka tutularak şiddetle çekilir. Bu suretle halkaya merbut teneke kapak sökülüp çıkarılır. O zaman bu kapa-

ğın altında evvelâ bir muhafaza levhası görülür. Bu el ile dışarı çıkarılmalıdır. Bu da çıktıktan sonra bunun altından amyant bir levha daha zuhur eder ki bu amyant levhanın ortasına kibrit sürtmek için bir ecza sürülmüştür. Bu amyant levhanın altında, küçük bir kâğıt zarf içinde iki tane hususî kibrit vardır. (Kutunun kapağı, muhafaza levhası, amyant levha ve kibrit resimde kutuların önünde görülmektedir.) Bu kibritler de dışarı çıkarıldıktan sonra sis kutusunun yanma yeri meydana çıkar ki bunun üzerinde de toparlak kırmızı bir şerid vardır. Sis kutusunu ateşlemek için, evvelâ bu kırmızı şeridi çıkarmak lâzımdır. Bundan sonra, kutudan çıkan kibritler, amyant levhadaki sürtme yerine sürülerek ateşlenir ve kutunun ortasında kırmızı şerid kaldırıldıktan sonra meydana çıkan ateşleme yerine tutularak kutu ateşlenir. Bu kutular, rutubetten müteessir olduklarından kuru yerlerde saklanmalıdır. Bu kutuların yanma müddeti 4-6 dakikadır. Yanarken çıkardıkları sisin rengi kurşunî ile beyaz arasındadır. Yanma tarzı biraz asabidir. Ve etrafa kıvılcımlar saçar. Bu kutular da sis mumlarının kullanıldıkları yerlerde kullanılırlar. Ağırlıkları tahminen iki kilodur. Sis kutuları yanarken patlamazlar. Ateş almayan kutuların mumlar gibi, -ağız ağza gelmek şartıyla- birbirinden ateşlenmesi kabildir.

b - Toparlak Alman sis kutuları (Stoltzenberg):

Bunlar toparlak bir kutu olup, kutunun kapağında, ortada, yüksekçe bir ikinci kapak vardır. Bunları yakmak için, ortadaki bu kapak açılır. (Bunları açmak için vidayı çevirmek lâzımdır. Çevrilmediği surette bir bıçak ianesiyle açılır.)

O zaman meydana esmer renkli bir yakma tertibatı çıkar. Bu kutuları yakmak için alelâde kibrit (bir kaç kibrit birden) ve yahut mehtap kullanılır. Bazan bu kutularla birlikte hususî kibriti de verilir. Bu hususî kibrit, kalın saplı, iri başlı bir adı kibritten ibarettir. Bu sis kutuları beyaz sis yaparlar. Başlangıçta etrafa kıvılcım saçabilirler. Bunların yarım, bir, iki, beş, yedi kilolukları vardır. Bunlar da rutubetten müteessir olduklarından kuru yerlerde saklanmalıdır. Bunların yanma müddeti, ağırlıklarına göre iki dakikadan 10 dakikaya kadar devam eder. Bunlar da sis mumlarının kullanıldıkları tatbikatta kullanılırlar.

Bu sis kutuları da yanarken patlamazlar.

Ateş almayan kutuların - ağız ağza gelmek şartıyla - yanan kutuda ateşlenmesi kabildir.

Toparlık yerli sis kutuları:

Toparлак kutu şeklinde olup, kapakları adı kutu kapağı gibi üzerlerine geçirilmiştir. Bunlar çinkodan yapılmıştır. Kapakların kenarına, kutunun içerisine rutubet girmemesi için izoleband yapıştırılmıştır.

Ağırlıkları tahminen iki kilodur. Bunların yakılması için, evvelâ izo-
leband çıkarılır. Bundan sonra kapak kaldırılır. Kapak çok sıkışmış ise,
bir bıçak ianesiyle kenarlarının açılmasında bir mahzur yoktur. Kutunun
kapağı açıldığı zaman, ortasında yanma yeri görülür. Bu mahalle yanan
adı bir kibrit tutmak, (daha iyisi mehtapla yakmaktır.) bunu ateşlemeğe
kâfi gelir. Bu yakma tertibatı yanuncaya kadar, kutudan şiddetli kıvılcım-
lar çıkar. Ondan sonra sükûnetle sis intişar etmeğe başlar. Sisın rengi be-
yazdır. Kutu çinkodan olduğundan sisle birlikte yanar.

Yerli sis kutularının üzerinde bâzan hiç bir işaret yoktur. Bunlar da yanarken patlamazlar. Ateş almayan kutuların, ağız ağıza gelmek şartıyla, yanan bir kutudan ateşlenmesi kabildir. Bu sis kutuları da diğer sis kutuların kullanıldıkları yerlerde kullanılırlar.

D — ZEHİRLİ SİSLER

Zehirli sisler, bir kaç türlüdür:

- a - Stoltzenberg markalı zehirli sis kutuları.
b - » » » » mumları
c - Hagenuk markalı zehirli sis kutuları
b - » » » » yalancı iperit buharı kutusu

Stoltzenberg markalı zehirli sis kutuları:

Bunlar, küçük kutucuklar olup altlarında ya beyaz veya mavi haç işareti vardır. Beyaz haç işareti taşıyanlar, ya klorasetofenon veya Brombenzilsiyonur; mavi haç taşıyanlar ise, haç işareti bir tane ise klark I., iki tane ise, klark II. ihtiva ederler.

Bunlar geniş dershanede ve havlularda gazların kokusunu ve tesirini göstermeğe yararlar. Ağırlıkları 50 gramdan fazla olmaz. Bunları ateşlemek için kutunun kapağı açılır. (Alekser kapak çok sıkışmış vaziyette olduğundan açmak için keskin bir âletten istifade olunur.) Kapak açılın-

ca, kutunun ortasında kırmızı esmer renkli bir yakma tertibatı görülür. Bu tertibat, alelade bir kibritle veya, daha iyisi, bir mehtapla ateşlenir.

Stoltzenberg markalı zehirli sis mumları:

Bu zehirli sis mumlarının işleme tarzı alelade sis mumları gibidir. (Sis mumları bahsine müracaat). Bunların altında ya beyaz veya mavi haç işareti bulunur. Bu haç işaretleri, sisin terkiibinde bulunan gazın nevini bildirmeğe yarar. Beyaz haç, klorasetofenon, mavi haç ta klarkı gösterir.

Bu zehirli sis mumları 100, 150, 250, 360, 500 gram ağırlığında olurlar. Bunları dershane de kullanmak yasaktır. Zira yaptıkları gaz kapalı yerlerde çok müessirdir. Bunlar, açık arazide kullanılır. 100 - 150 gramlıklardan açık arazide kullanmak için dört, beş tane birden yakılır. O zaman rüzgâr istikamet ve şiddetine göre 20 metrelik bir saha içinde tesirlerini gösterir. Daha büyük olanlar (250 - 500) gaz püskürme taarruzunu göstermek için muvaffakiyetle istimâl olunur. Bunların yanma ve tesir müddeti 4 - 5 dakikanın içindedir. Bunlar da yanarken patlamazlar.

Hagenuk markalı sis kutuları:

Bunlar tahminen 7-10 santimetre kuadrunda ve 4-5 santimetre irtifa-faında ufak kutulardır. Resimde (Resim 7) sağ tarafta, bu kutunun ambalâjlı şekli görülmektedir.

Bu kutuların ambalâjlı şekli şudur: Kutunun üstündeki deliğin üstü, toparlak ve kırmızı renkli bir flâster ile örtülmüştür. Bu flâsterin (yapışkan maddeye sürülmüş bez, yakı) bir parçası, onu çekip çıkarmak için yukarıya doğru kıvrılmıştır. Kutuyu kullanmak için evvelâ flâster parçası çekilip çıkarılır. O zaman sol taraftaki resimde görüldüğü gibi kutunun üstünde bir delik meydana çıkar. Sağ taraftaki resimde görüldüğü gibi, kutunun ortasında bir etiket vardır. Bu etiket kutuya yapıştırılmış olmayıp lâstik bir band ile tutturulmuştur. Bu lâstik band çıkarılır çıkarılmaz, etiketler düşer ve sol taraftaki resimde görüldüğü gibi kutunun yanında da bir delik meydana çıkar.

Etiketler iki türlüdür: bir kısmı beyazdır ve üzerinde «Grosse Reiztoff - Schwelldose mit Chloracetophenon» diye yazılıdır ki bu kutuların içinde klor - asetofenon bulunduğunu gösterir.

Diğer etiketler mavidir ve üzerinde: Grosse - Blaureiz - Schwel-

Resim : 7

dose diye yazılıdır. Bunların içinde de klark tesiri yapan bir madde vardır. Şimdi bu kutuları ateşlemek için, ayrıca bir hususî ateşleme tertibatına ihtiyaç vardır. Bu tertibat resmin ön tarafında görülmektedir. Bunlar ufak kalem şeklinde ve bir tarafında beyaz bir kısım bulunan, diğer tarafında bir kibrit başı olan kalemlerdir.

Bunlarla kutuyu ateşlemek için, kutunun yan tarafında açılan deliğe, sol taraftaki resimde görüldüğü gibi, bu kalemcikler, kibrit başı dışarıda kalmak üzere, sokulur. Ondan sonra alefâde bir kibrit kutusu alınır. Ve kalemcğin dışarıda kalan başı, kutunun sürtme yerine sürülerek ateşlenir. Kalem ateş aldıktan sonra, bu ateşin kutuya sirayet etmesi ve kutunun yanmağa başlaması bir müddet sürer (bazan hatta bir buçuk dakika). Onun için kalemi tutuşturduktan sonra sükûnetle beklemeli, telâş etmemelidir.

Kutunun ateş aldığı, yukarıdaki delikten yavaş yavaş beyaz dumanlar çıkmasından anlaşılır. Beyaz duman çıkması bittiği zaman, kutunun içindeki zehirli sis tamamiyle yanmış demektir.

Bu kutular da ancak açık arazide kullanılır. Bunlar da gaz koku ve tesirini göstermeğe ve gazlı bir sahayı işaret etmeğe yararlar.

En iyisi bunları ortada yakmak ve talebeyi bunların çıkardığı dumandan geçirmektir. Bir kutu 20-30 talebe için kâfi gelir.

Bu kutular da yanarken patlamazlar. Ancak bazan ateşleme kalemciğinin geri tepme tehlikesi vardır. Bu sebepten dolayı bunu ateşleyecek olanlar kutuyu ateşledikten sonra kalemin hizasında kalmamalıdır.

Hagenuk markalı yalancı iperit buharı kutusu:

Bu yalancı iperit buharı kutuları, yukarıda yazılan Hagenuk zehirli sis kutularının aynıdır. Yalnız etiketleri sarı renklidir. Ve üzerinde Gelbkreuz yazısı vardır. Bunların ateşleme tertibatı, kullanma tarzı, diğer hususlar tamamiyle öteki kutuların aynıdır.

Yalancı iperit kutuları gaz kokusunu talebeye tanıtmaya yarar. Bu kutulardan çıkan duman zehirsizdir.

E — YANGIN BOMBALARI

Talim ve terbiye için kullanılan yangın bombaları bir kaç türdür:

- a - Stoltzenberg markalı yangın bombaları,,
- b - Alman mamûlâtı elektron termit yangın bombaları (Hagenuk).

Stoltzeberg markalı yangın bombaları:

Bu yangın bombaları toparlak kutular şeklindedir. Bunların 50, 250, 500, 1.000, 2.000 gramlıkları vardır. En çok kullanılanlar 500 ve 1.000 gramlıklardır. 500 gramlık kutuların üzerinde Stoltzenberg markası E. 500 ve Brandsatz - Elektron ve 1.000 gramlıkların üzerinde E. 1.000 Elektron - Brandsatz işareti vardır.

Dikkat:

Bu bombalar yanarken patlarlar. Bu patlama kısa fasılalarla 5-6 defa tekerrür eder. Binaenaleyh, bunları kullanmak için ateşler ateşlemez hemen uzaklaşmak ve seyircileri en aşağı bombadan 15-20 metre mesafede bulundurmak lâzımdır.

Bu bombaları yakmak için, vidalı kapakları elle açılır. Sıkışmış ka-

pakları bir sivri âletle açmak caizdir. Kapak açıldıktan sonra kutunun ortasında bir yanma yeri görülür. Kutular buradan hususî kibrit yahut bir kaç adf kibrit veyahut bir mehtab ile tutuşturulur. Tutuşturan adamın kaçacak kadar vakti vardır.

Yangın bombaları, bunların işletme tarzını, husule getirdikleri harareti, bunları söndürme usullerini göstermeğe yararlar. Onun için tatbikatta yangın bombalarıyla tahta tutuşturmak, bunların üzerine su atarak daha fazla yandıklarını göstermek, bunları kumla söndürmek gibi tecrübelere ehemmiyet verilmelidir.

Hagenuk Elektron termit yangın bombaları:

Bu bombalar üst zarfı elektron maddesinden yapılmış ve içinde termit maddesi bulunan toparlak kutulardır. Bunların da 50, 250, 500, 1,000 gramlıkları vardır. Alekser kullanılanlar 500 gramlıklardır. Bunların harici manzarası boz rengindedir ve alüminyoma benzer.

Resimde (Resim 8) sol tarafta ambalâjlı şekli görülmektedir. Bunla-

Resim :

rı yakmak için hususî kibrit ihtiyacı vardır. Bu kibrit de resimde sol tarafta kutunun önünde, sağ taraftaki resimde kutunun içine sokulmuş olarak görülmektedir. Bu kibrit olmadığı surette bunun yerine yaldızlı mehtap ve yahut adı mehtap kullanılabilir.

Bu kutuları ateşlemek için şöylece hareket olunur:

Sol tarafta görüldüğü gibi kutunun kapağının üzerinde izole band vardır. Bu band sökölüp çıkarılır. Ondan sonra kutunun kapağı açılır. O zaman kutunun üst tarafının ortasında üzerinde şeffaf bir selon tabaka bulunan bir delik görülür. Keskin bir çakı ianesiyle bu selon parça kesilip çıkarılır ve çakı ile biraz kazınarak kibrit girecek kadar bir çukur hazırlanır. Şimdi kutunun hususî yakma kibriti ve yahut bulunmayorsa tahta sapı kırılmış bir mehtap üçte biri deliğe girecek ve başı resimde görüldüğü gibi dışarıda kalacak surette, yangın bombasına yerleştirilir.

Ondan sonra kibritin başı, adı bir kibritle ateşlenir. Kibrit aşağıya kadar yandıktan sonra ateş yangın bombasına sirayet eder. Ve bu bomba kıvılcımlar saçarak yanmağa başlar. Bu bombalar yanarken patlamazlar. Yalnız etrafa çok miktarda kıvılcım saçarlar. Onun için yanlarına yaklaşmak doğru değildir. Bilhassa bu tarzdaki bombalar, üzerine su atıldığı zaman daha fazla yanar ve patlarlar. Bu tecrübelerin yapılması muhakkak lâzımdır. Yanma tertibatı bulunmayan bir yangın bombası, mehtap da olmadığı surette, beyaz fosfor ile yandığı gibi büyük hararet veren bir meşale meselâ kaynak cihazıyla ateşlenebilir. Âdi kibritle bunları ateşlemek imkânı yoktur.

Okuyucularımızın sorduğu suallere mütehassısın verdiği cevaplar

Eskişehir, Bay Nafiz Lim:

Sorgu. 1 — Kireç kaymağı ile insan vücudunda iperit temizlerken bunun bulamaç şeklinde sürülmesini öğrenmiştik. Halbuki bazı yerlerde doğrudan doğruya kuru kireç kaymağı tatbik edilmesi tavsiye ediliyor ve sulanmış kireç kaymağının iperite karşı müessir olmayacağı söyleniyor. Bu hususta tenvir edilmekliğimi rica ederim.

Cevap 1. — Kuru kireç kaymağı, sizin de mektubunuzda yazdığınız gibi, iperitle temas edecek olursa, şiddetli bir hararet ve yanma husule gelir, çok defalar hatta ateş zuhur eder. Onun için cild üzerinde iperit bulunduğu müddetçe bunun üzerine kuru kireç kaymağı dökmek, yanlış ve tehlikeli bir harekettir. Buna mukabil eğer iperit damlası iyice alınmış ise, kuru kireç kaymağı konulup bundan sonra yıkanabilir. Fakat benim tecrübelerim bu usulün iyi olmadığı merkezindedir. Buna mukabil az sulandırılmış, yani hamur haline konulmuş kireç kaymağını şimdiye kadar her kursta çok büyük muvaffakiyetle kullandık ve her defasında iyi netice aldık. Eğer kireç kaymağı az sulanırsa tesirini kaybetmez, bilâkis iperit üzerinde daha müessir olur. Buna mukabil bayat kireç kaymağı, çok ta sulandırılacak olursa, tabii artık işe yaramaz bir hale girer.

Sorgu 2. — Drager markalı iperit detektörlerindeki iki şişenin içinde neler var?

Cevap 2. — Draeger markalı eski detektörler, ilk yapılan iperit detektörleri olduğu için diğerleri kadar tekâmül etmiş değildir. Bu detektörlerin içindeki iki şişenin birinde permanganat, diğerinde ise hiposülfite (başka ismile tiyosulfat) mahlûlü vardır. Bu detektörlerde prensip şudur: Bir yerde iperit varsa, evvelâ madeni tulumba vasıtasıyla hava emilir. Tübün içinde iperit buharı toplanır. Şimdi üzerine permanganattan bir kaç damla konulur. Tübün içindeki beyaz emici maddenin rengi koyu menekşeye boyanır. Bundan sonra tübün içine hiposülfite mahlûlünden bir kaç damla akıtılır. Eğer havada iperit yoksa, permanganatın rengini hiposülfite izale edeceğinden tübün menekşe rengi kaybolur ve eskisi gibi beyaz bir şekil alır. Eğer havada iperit varsa ve tübün içinde toplanmışsa, iperit,

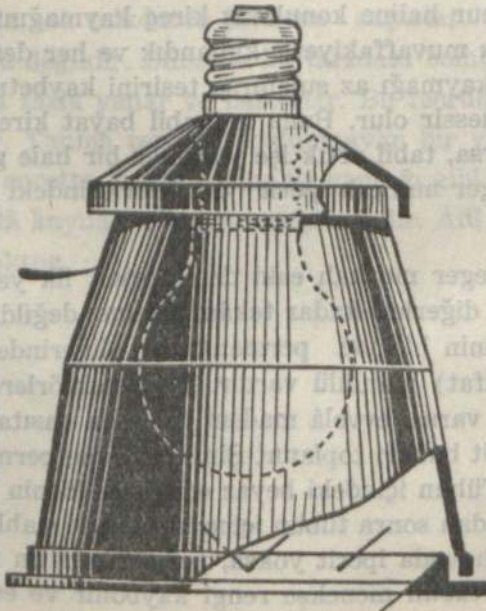
permanganat üzerine tesir ettiğinden, hiposülfid ilâve olununca, tütün emici maddesinin üstünde siyah bir halka kalır ve ancak alt kısmındaki renk kaybolur. Bazen hiposülfid yerine yalnız su da kullanılır ki, o zaman permanganatın rengi büsbütün kaybolmaz, penbe bir sekile girer.

Bu detektörlerin mahzurları şunlardır:

1. — Bu halkayı yalnız iperit değil, diğer bir çok maddeler de hasıl ederler. Meselâ uzvî maddeler ve hatta toz bile permanganat üzerine aynı suretle tesir eder.

2. — İperit önce permanganatın böylece rengini siyahlatır, fakat daha fazla tesir ederse, rengini büsbütün izale eder. O zaman bu halka teşekkül etmez.

Bugün kullanılan yeni sistem detektörlerde ya altınklorür, yahut ta yodik asit miyarları vardır ve şişe bir tanedir. Bu miyarlardan altın klorür yeni Draeger cihazlarında, yodik asit ise Auer cihazlarında tatbik edilmektedir. Bunların işleme tarzı daha basittir. Pompa ile hava 70-100 defa emildikten sonra, tütün üzerine bu eczadan bir damla damlatılır ve koyu renkli halkanın teşekkülüne dikkat edilir. Ayrıca ikinci bir ilâca lüzum yoktur. Husule gelen halka hemen hemen yalnız iperiti gösterir denilebi-

Resim : 1

lir. Zira bu halkayı iperit gibi husule getirebilecek olan diğer maddelere açık arazide rastgelinmez.

Bunlardan başka bir de Çeklerin yeni yaptıkları iperit detektörleri vardır ki, bunun hakkında tafsilâtı gelecek nushamızda bulacaksınız. Bu seferki nushamız çok dolu olduğundan bunu gelecek sefere bırakmak mecburiyeti hasıl oldu.

Ankara, Bay Gafur Erman:

Sorgu 1. — Işık karatmak tertibatı tahtadan olabilir mi?

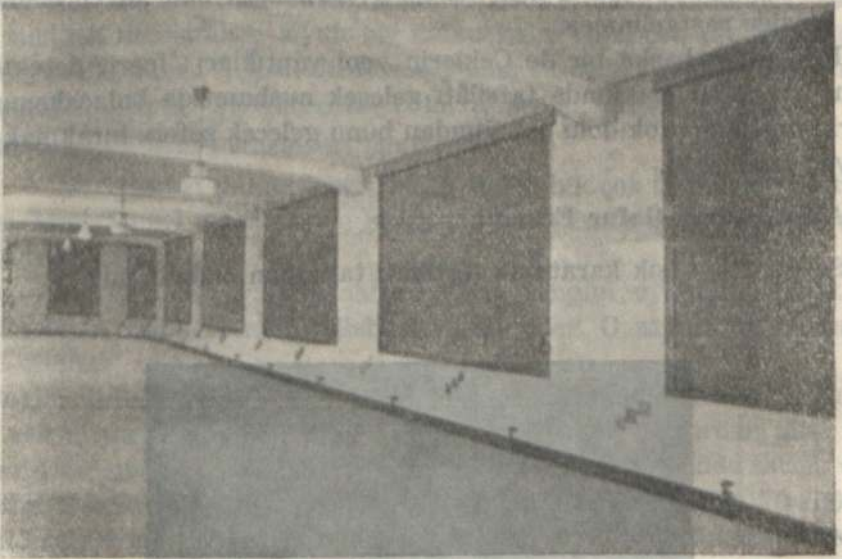

Resim : 2

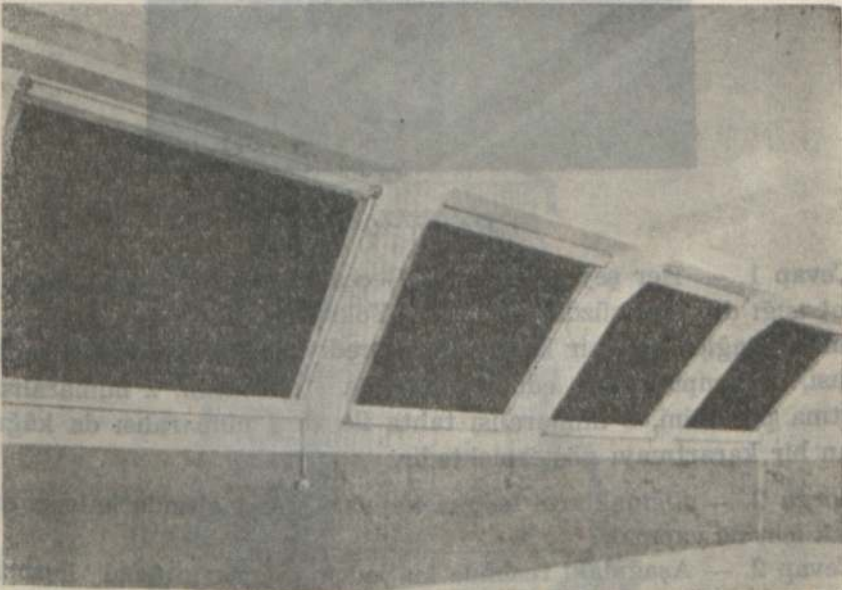
Cevap 1. — Her şeyden olabilir. Geçen nushamızda yazdığımız gibi, maksat ışığı dışarıya süzdürmemektir. Yoksa her vasitadan istifade edebilirsiniz. Aşağıda size bir kaç resim neşrediyoruz: Bu resimlerden 1 numaralı, bir ampule ilâve edilen karartma tertibatını, 2 numaralı bir karartma perdesini, 3 numaralı tahta ile ve 4 numaralı da kâğıt ile yapılan bir karartmayı göstermektedir.

Sorgu 2. — Sığınakların kaçma kapıları enkaz altında kalırsa dışarı kaçmak için ne yapmalı?

Cevap 2. — Aşağıdaki resimde bu yedek kapıların nasıl hususî bir kapakla kapatıldığını ve bu kapağın nasıl bir vasıta ile - üzeri enkazla dolu halde - içeriden açıldığını görüyorsunuz (Resim 5).

Resim : 3

Resim : 4

Gaza karşı taktik korunma

Yüzbaşı Mac Arthur

Tercüme eden Behçet ONGAY

Şimdiye kadar bu harpte gaz kullanılmadı. Fakat muhakkak bir gün kullanılacaktır.

Gaz harbine karşı ferdi veya kollektif surette korunma tedbirleri umumiyetle pasif mahiyettedirler. Yalnız bu tedbirler kâfi gelmez. Aktif emniyet tedbirlerinin de ilâve olunması lâzımdır. Aktif emniyet tedbirleri gunları ihtiva eder: Gaz istihbaratı ve keşfi, gaz nöbetçileri, kalıcı gazlar atıldığı takdirde işgal olunacak ikinci bir mevziin evvelden intihabı, düşmanın gaz harekâtını durdurmak için taarruz, umumî olarak verilen vazifeyi yaparken kıt'aların fazla zayıat vermemeleri için taktik idareleri. Bütün bu gibi tedbirler taktik korunma diye tasnif olunabilir.

Kıt'a kumandanlarının bir gaz vaziyeti ile meşgul olmanın istilzam edeceği vakti takdir etmeleri ve ona göre ihtiyat payı ayırmaları birinci derecede ehemmiyetlidir. Kimyevî maddelerin kullanılmasının en mühim faydalarından biri, gaz maskelerini giymek, gazlı araziden kurtulmak için yol değiştirmek, yahut gazlı arazi içinde salim geçitler hazırlamak zaruretinden dolayı düşmanı bir hayli tehhura uğratmasıdır.

Gaz maskelerini ağır işlerde takmağa alışık olmıyan insanların, uzun müddet maske taktıkları takdirde, birinci saatte iş kudretleri 1/3 nisbetinde ve müteakip saatlerde 2/3 nisbetinde azalır. Binaenaleyh her hangi nevi askerî harekât plânı yapılırken, gaza tesadüf etmek ihtimali - nerede, ne zaman, ne cins, ve devam müddeti - tahmin olunmalı ve nazarı itibara alınmalıdır.

İstihbarat ve Keşif:

Muhtemel gaz vaziyetinin tahmini için esas olmak üzere düşmanın gaz faaliyetleri, maksadı ve hazırlıkları hakkında mümkün olan bütün malûmat elde edilmelidir. Bunun için ordunun daimî gaz keşşafıyla takviye olunmuş umumî istihbarat sistemine istinad edilir. Bataryaya ka-

dar her muharebe birliğinin gaz istihbaratiyle keşfine ve gazdan korunma tedbirlerine nezaretle vazifedar bir veya daha ziyade subayı vardır.

Gaz keşfi, kıt'aların gaz tehlike mintakasına girmeleriyle başlar, düşmanın mevzilerine yaklaştıkça ehemmiyeti artar ve müteakip harekât esnasında devam eder.

Gaz tehlike mintakasının derinliği düşman tayyarelerinin tesir sahasıyla tahdit edilir.

Gaz keşfi yürürken ânî olarak gazlı saha ile karşılaşmağa mani olur. Düşmanın kimyevî maddeler kullanmasına en az müsait olan ilerleme yolları ve ordugâh yerleri seçmekte kumandanlara yardım eder.

Harpte bu gibi keşifler düşmanın maksadı hakkında malûmat elde eder, baskına uğramak ihtimalini azaltır, ve düşman taarruzunu yapmadan evvel, gaz tesisatının tahrip edilebilmesini mümkün kılar.

Eğer alınan malûmat hakikate yakın değilse ve bu malûmattan istifade edilmek üzere vaktinde kumandanlara bildirilmemişse, keşfin hiç bir kıymeti yoktur. Binaenaleyh gaz istihbaratının bildirilmesi için, şeraitin icabatına göre tayyare radyosundan veya haberciye kadar her türlü muhabere vasıtası kullanılmalıdır.

Her ne kadar gaz faaliyeti hakkındaki bütün malûmat mühim ise de, iki sınıf bilhassa mühimdir ve ehemmiyetle üzerinde durulmalıdır.

1 — Hardal gazı gibi kalıcı maddelerle gazlanmış sahalardan mevkilerinin ve vüs'atinin tayini ve böyle sahalardan vaktinde bildirilmeleri, ilerliyen birliklerin bu sahalardan kendilerini korumalarını temin ettikten sonra, daha yüksek kademelerin karargâhlarında vakıalar birbiriyle eklendiği zaman, gazlı sahalardan mevkilerinin tayini düşmanın maksadı hakkında mühim bir ip ucu verebilir. Taarruzda hücum eden kıt'aları gazlı sahanın etrafından veya arasından sevk etmek suretiyle böyle sahalardan korunmuş olacaktır.

2 — Düşman tarafından kullanılan kimyevî maddelerin sür'atle teşhisi. Bir çok zayiata sebep olan gaz taarruzlarında, yahut her ne zaman kullanılan kimyevî maddenin hakikî mahiyeti hakkında şüphe olursa, bir patlamamış mermi, gazlı arazi parçası yahut maddenin başka bir nümunesi, sahra kimya labortuvaarlarında tahlil edilmek üzere vakit kaybetmeden geriye gönderilmelidir. Eğer madde yeni bir terkip ise, ve

maskelerimiz bizi ona karşı koruyacak surette yapılmamışsa, bu noktanın derhal tesbit edilmesi ve hiç vakit kaybetmeden icap eden munzam korunma tedbirlerinin alınması hayati ehemmiyeti haizdir. Kuvvetli yeni bir maddeye karşı korunmada ademi muvaffakiyet, imha ile değilse de mağlûbiyetle neticelenebilir.

Düşmandan Uzakta Gaz Vaziyetleri:

Topçu ateşinin menzili haricinde gazdan korunma meselesi, düşmanın hava harekâtına karşı korunma şeklinde tezahür eder.

Askerî tayyareciliğin tesir sahası çok büyük olmakla beraber hudutsuz değildir, ve müstakar muharebelerde nisbî tehlike mıntaka hudutlarının tesisi oldukça kolay olacaktır. Düşma ntayyare meydanları muharebe hattından 50 mil geride, cephemizin gerisinde düşman hava bombardumanına maruz bulunan mıntaka tahmini olarak 500 mil derinliğinde olacaktır. Bu mıntakaya dahil 300 mil derinliğinde bir saha veya mıntaka havadan hem bombardıman ve hem de taarruz harekâtına maruz kalacaktır.

Gayri müstakar muharebelerde düşman hava faaliyetinin menzili haricindeki sahaları tayin etmek daha güç olacaktır. Onların havadan müteessir olmaları, yerdeki kuvvetlerin vaziyeti değıştikçe belki de günden güne tebeddül edecektir. Her halde iyi istihbarat ve gaz alârm sistemi elzemdir.

Düşman tayyarelerini hareketten iskat için dost tayyare kuvvetlerinin havadaki faikiyetine istinat edilemez. Her ne kadar dost tayyare ve dafi tayyare faaliyetleri müdafaanın birinci hattını teşkil ederse de, onlardan, düşman hava taarruzlarını tamamiyle menetmeleri beklenemez.

Tâ gerilerdeki sahalarda, yani 300 millik mıntakadan ötede, tayyare ile gaz taarruzları tehlikesi, her ne kadar cepheye yakın yerlerden az ise de, ferdi ve kollektif korunma tedbirlerinin alınmasını icabettirecektir. Mamafih bu sahalarda dahilinde gazdan korunmak için tayyare defi tedbirlerinden başka hiç bir taktik tedbirin alınması ne mümkün ne de lâzım olacaktır. Düşman tarafından uzak mesafelerde tayyare hareketleri, bilhassa mühim düşman faaliyetlerini, erzak ve mühimmat depolarını, mühimmat fabrikalarının ilh.. tahrip gayesiyle sevk ve idare olunacaktır; bu gibi taarruzların mânevî tesiri ve vereceği zayıat ikinci derecede ehemmiyetlidir. Binaenaleyh bu gibi harekâta tahrip bombaları tarafından ıka

olunan hasarın tamirini imkânsız hale koymak veya bir hayli zamana mütevakıf kılmak için kullanılan kimyevî maddeler kudretli mevaddı infilâkiye ile birlikte kullanılır. Mamafih, havacılık ve gaz harbi sahalarında vukubulan inkışaflar şimdi umumiyetle tahmin olunduğundan daha uzak hedeflere karşı gazın geniş mikyasta kullanılmasını mümkün kılacağını akıldan çıkarmamalıyız.

300 millik mıntaka dahilinde kıt'alar ve askerî tesisat havadan gaz bombardımanı tehlikesine daimî surette maruz kalacaktır. Yüksek süratli bombardıman tayyareleri, her ne kadar cevelân sahaları oldukça dar ise de, yerdeki hedeflere karşı kısa yüksekliklerde hareket için yapılmışlardır. Bu gibi tayyareler, hemen hemen ağaçların üstünden uçarak, mümkün olan bütün örtülerden istifade ile, bilhassa ağaçlık ve dağlık arazide kendilerini pek az veya hiç hissettirmeden hedeflerine yaklaşırlar. Bombalarını atarlar ve bir kaç saniye içinde gözden kaybolurlar. Bu gibi tayyarelerin kullanabilecekleri silâhlar içinde kimyevî maddeler en tehlikelidir. Binaenaleyh bu mıntakaya düşman tayyarelerinin yaklaşmasına muhtemel bir gaz taarruzu nazariyle bakmalı ve gaza karşı korunma noktasından tedbirler alınmalıdır.

Yürüyüşte kafiye veya ordugâh halindeki kıt'alar bombardımanın bilhassa bu şeklinden müteessir olurlar. Kâfi derecede evvelden haber verilmiş olsa dahi iyi icra olunmuş bir gaz taarruzundan pek az kurtulmak ihtimali vardır. Bundan başka gaz maskelerinin tanzim ve takılması zarureti ve bunun gibi tatbik olunabilen diğer korunma cihazları tayyare defî atışına bir hayli mani olacaktır. Bu mülâhazalara binaen gizlenmek en iyi korunmadır ve mümkün olduğu yerlerde malzeme kollarını ve kıtaların harekâtını emniyet altına almak için gizleme tedbirleri alınmalıdır. Bu gibi tedbirler fazla zayıat ihtimalini azaltmakla beraber, aynı zamanda yürüyüşün inkıtaa uğramamasını ve teehhür olmamasını temin eder. Tayyare bombardımanının esas gayesi de yürüyüşün inkıtaa uğramasını ve kıt'anın teehhürünü temin etmektir. Gece yürüyüşleri, havadan kolayca görülür yollardan kaçınarak yapılmalıdır. Vâsi kıt'aların veya malzemenin yollar üzerinden hareketi için, mümkün ise gaz geçmez hale sokul-

muş kapalı nakliye vasıtalarının kullanılması gaz taarruzu tehlikesini bir hayli azaltır. Kafiye muhtelif kısımlara ayırarak yol ağzlarından istifade olunması ve esas şose üzerinde mutad vasıtalarla münakalâttan sakınılması da korunmaya yardım eder. Bir gecede bitmiyecek uzun hareketler için, kafilenin gündüz gizlenebileceği, ormanlar veya köyler gibi gizlenme noktaları evvelden intihap olunmalıdır.

Trenle nakliyata karşı gaz taarruzu tehlikesi yükleme ve boşaltma noktaları hariç her halde pek hafif olacaktır. Her hangi bir sahada fazla miktarda tecemmua mani olmak için böyle bir kaç yükleme ve boşaltma noktalarının kullanılması en muvafıktır.

Muhabere tesisatlarının hatlarına karşı, bilhassa cepheye yakın olanlara, sık sık taarruz ihtimali malzeme ve tertibatına bir hayli tesir edecektir. Pek muhtemel ki şömendifer indirme noktaları şimdiye kadarkinden daha geride kurulacak ve umumiyetle nakliyatın daha çok dağılması icap edecektir. Böylece kara nakliyatına daha fazla yük tahmil olunacaktır.

Düşmanın pek yakınlarında gaz vaziyeti:

Kıt'alar düşman mevzilerine yaklaştıkça, bilhassa top atışlarının menzili dahiline geldikten sonra, gaz taarruzu ihtimali daha fazla artar. Bu safha esnasında taktik korunmanın hayati ehemmiyeti vardır.

Her ordu kıt'alarının, muharebeden evvel girecekleri mevzilere ilerlemeleri için muvafık taktik plânları tertip etmekle tavzif olunur. Her bir halde gaye aynidir, yani, en az zayıat tehlikesiyle hareketi icra etmek. Mamafih kıt'aların muhtelif sınıfları arasında bu hususta vasıtalar tehalüf edebilir.

Her vaziyete ve her orduya aynı derecede kabili tatbik kat'i, gazdan korunma kaideleri vazetmek mümkün değildir. Mamafih aşağıdaki tetkikkatta, şeraitin müsaadesi nisbetinde her ordunun tatbik edebileceği ve kendine uydurabileceği bazı umumî esaslar tesbit olunmuştur:

1 — Kimyevî maddelerden dolayı, fazla zayıat vermeden icrası gayri mümkün vazifeler verilmemelidir. Eğer kıt'aların yakıcı gazla çokça buluşuk sahada bir hayli müddet kalmaları icabediyorsa, hepsinin zayı olacağı muhakkaktır; bunun gibi, kıt'aların, elbiselerine yakıcı mayi gazın atılacağı sahalardan geçmeleri icabediyorsa sahayı terkeder etmez derhal

tedbirler alınmadığı takdirde şiddetli surette yanmadan muztarip olacaktırlar.

2 — Başka ilerleme yolları evvelden intihap olunmalıdır. Bir hareket için seçilen yola ilâveten seçilen bu yol gazlandığı takdirde istifade edilmek üzere bir veya daha ziyade başka yollar evvelden keşif olunmalıdır. Eğer bu diğer yollar gece kabili tefrik değilse muvafık surette işaretlenmelidirler. Muhtelif yolların intihabı, muharebeye mukaddem toplanma vaziyetine veyahut cephenin bir kısmında vazife almak için birliklerin ilerlemesinde bilhassa kabili tatbiktir. İlerleme mıntakası keşfedildiği zaman temiz olabilir; fakat keşiften sonra tekrar gazlanabileceği nazarı itibara alınmalıdır. Düşman, gazı âzamî tesir elde edebileceğini hesapladığı anda ve mümkünse gazlı sahadan sakınmak için ilerleme plânında bir değişiklik yapılmasının çok geç olduğu zamanda atmağa çalışır.

3 — Yüksek yerlerden geçen ilerleme yolları vâdilerden, çukurlardan geçen yollara tevcih olunur. Tabii her vaziyet kendi şeraitine göre karşılır. Bazan öyle bir vaziyet olur ki, başka silâhlara karşı çukurların arzettikleri örtü ve gizlenme, yüksek yerlerin gaza karşı korunma avantajından daha ağır basar.

4 — Gazdan korunma noktai nazarından, tepelerin rüzgâr altı taraflarındaki ilerleme yolları, rüzgârlı taraflarına tercih olunur.

5 — Ağaçlı geçitlere ve çukurlara şüphe ile bakılmalı, mümkün ise sakınılmalı ve her halde böyle yerlere girilmeden evvel gaz keşfi yapılmalıdır. Bu gibi yerler gazların kalmasına yardım eder, yollardan çıkmağı güçleştirir, yahut imkânsız kılar ve havadan âni gaz taarruzu için, yahut oradan geçmek mecburiyetinde olan kıt'alar gelmeden evvel gazlamak için müsait yerlerdir.

6 — Öncülerde bir gaz keşfi subayı veya takımı ve kâfi miktarda temizleyici kıt'ası bulunmalıdır. Korunma elbiseleri lüzumlu uâletler ve koruyucu cihazlarla mücehhez bu gibi kıt'alar yürüyüş esnasında tesadüf ettikleri gazlı köprüler ve gazlı yolların iltisak noktaları ve yolların üzerindeki maniler gibi ehemmiyetsiz gaz vaziyetlerini karşılamağa muktedirler; böylece büyük kısmın mühim teehhüre uğramasına mani olurlar.

7 — Kalıcı gazla telvis olunmuş bir saha keşfolunca mevkii, vüs'ati işaretlenmeli ve derhal yüksek makamlara bildirilmelidir. Eğer sahayı temizlemek mümkün ise, derhal yapılmalıdır. Aksi takdirde bu saha gaz tehli-

kesini gösteren işaretlerle işaretlenmeli ve gazın keşfolunduğu tarih yazılmalıdır. Keşif tarihinin yazılması, bu sahalara sonraları gelecek olan kıtaların tehlikenin hâlâ mevcut olup olmadığı hakkında karar vermelerini mümkün kılar. Sahanın mevkiinin tayini, gaz vaziyeti haritasına işaret ve bütün alâkadarları ikaz için, en yakın yüksek karargâha bildirilmelidir.

8 — Kalıcı gazlı bir sahaya tesadüf olununca birinci korunma kaidesi ondan sakınmaktır. Bu, sahayı rüzgârın estiği istikametten geçmek suretiyle mükemmelen yapılır. Eğer bu mümkün değilse böyle bir saha, mese lâ iperit gazı ihtiva eden bir saha, 1000 yarda uzaktan rüzgârın estiği aksi istikametinde selâmetle geçilebilir. Sahaya çok yakın geçmek icabettiği zaman yahut gazın kokusu anlaşıldığı takdirde gaz maskeleri takılmalıdır. Böyle bir sahadan geçmenin gaz vakalarında bir hayli zayıat vermek tehlikesi olduğu nazarı itibara alınmalıdır.

9 — Mutad elbiseler ve kalın tabanlı ayakkabılar giyen kıt'aların iperitli bir saha içindeki sert bir yoldan 30 dakika veya daha az bir müddet için bir hayli emniyetle yürümeleri mümkündür. Tabii gaz maskeleri takılmalıdır. Ve mümkün ise sahaya girmeden ve çıktıktan sonra toprak ve klörlü kireç mahlûlüne ayaklarını sokmalındırlar. Kabil olduğu yerlerde yolun iyi gazlanmamış kısımları toprakla, mümkün ise toprak kireç kaymağı ile karışık olarak örtülmelidir. Gazlı sahadan geçmek için başka bir çare, adamların ayaklarına kenevirden bir torba, yahut başka bir örtü sarmalarıdır. Sahayı terk ettikten sonra iyi korunma çaresi yoksa, topraklardan yürümeğe devam etmek ayak yaralarına mani olmağa yardım eder.

10 — Kalıcı, yakıcı gazla gazlanmış yüksek çayır ve çalılı sahadan geçmek icabettiği zaman geçilecek sahada kıt'aların geçmesini kolaylaştırmak için yollar açmak suretiyle zayıat tehlikesi bir hayli azaltılmış olacaktır. Yol açma işiyle tavzif olunmuş kimselere iperitten korunma elbiseleri giydirilmelidir. Açılan yolların mikdarı ve genişlikleri zamanın ve vasıtanın müsaadesine ve taktik vaziyetine tâbidir. Mayi iperit gazının askerlerin elbiselerine sürünmesine mani olmak için bu gibi tedbirler alınmadıkça hepsinin zayı olması muhtemel olduğu bilinmelidir.

11 — İperit veya buna müşabih maddelerle gazlanmış uzun çayırli arazilerden tehlikesiz geçebilmek için bazan çayır yakılır. Yakma esnasında kıt'alar mücavir dost birlikler sahanın rüzgâr estiği istikamette bu-

lunmamalıdır. Çünkü yakma neticesi hasıl olan hararet kesif bir gazın intişarını mucip olacaktır.

12 — Kamp ve ordugâh mevkilerinin intihabında rüzgâra karşı mahfuz yüksek yerler gaza karşı en az tehlike arzederler. Havaya karşı bir dereceye kadar gizlenmeyi temin eden dağınık ağaçlar faydalıdır. Fakat sık ağaçlı sahalardan, bilhassa çukurlardan sakınılmalıdır. Bu gibi yerlerde uçucu gazlar dahi tehlikeli olacak derecede mütekâsif olarak kalabilirler. Kamp yerlerinde su menbaları kullanılmadan evvel gazlanmış olup olmadıkları muayene olunmalıdır.

13 — Bir gaz hücumu halinde, maskelerini vaktinde takabilmeleri için uyuyan askerleri uyandırmak maksadiyle daima gaz nöbetçileri konulmalıdır. Kıt'aların geceledikleri yerlerde kalıcı gazlar atıldığı takdirde işgal olunmak üzere her birlik tarafından ikinci bir yer evvelden intihap olunmalıdır.

14 — Çekilen bir kuvveti takipte gaz keşfi bilhassa ehemmiyetlidir. Çekilmeyi örtmek için kimyevî maddeler çok faydalıdır. Takip eden bir kuvvetin yoluna gaz manileri tesisi için tayyareler, top ve bilhassa hususî gazlama vasıtaları kullanılabilir. Eğer bütün takip müddetince kâfi derecede gaz keşfi yapılmazsa, takip heyecanı içinde kıt'aların teyakkuzla hareket etme temayülleri, şaşkınlıkla gazlı sahalara girmeleriyle neticelenir.

15 — Alçaktan uçan tayyarelere karşı daima gazdan korunma tedbirleri alınmalıdır. Düşman tayyarelerinin yaklaşması üzerine süratle yapılma tedbirleri, gazlardan ziyade diğer tayyare silâhlarına karşı korunmayı temin eder, lâkin bu tedbirleri alırken daha ziyade gazdan korunmak için imkân olan her çare aranmalıdır. Her tayyare taarruzuna bir gaz taarruzu nazariyle bakmalı ve kıt'alar bütün gazdan korunma cihazlarını takınmalıdırlar. Bugün gazın kullanıldığı tayin edilinceye kadar maskelelerin takılmasının tehiri vahim olur. Askerlere, maskelerini takıncaya kadar yukarı bakmamaları öğretilmeli, aksi takdirde yağmur gibi düşen gazların bir damlasiyle kör olabilirler. İki tarafı ağaçlıklı yollarda, geçitler ve boğazlarda rüzgâr yandan estiği takdirde, yolun rüzgâr istikametindeki tarafı biraz korunma temin eder. Tayyare dafi silâhlariyle atışların talimi gazdan korunma cihazlarının kullanılmasını da ihtiva etmelidir.

Harpde gaz vaziyetleri:

Muharebe vaziyetinde, kıt'alar her türlü gaz atışına maruz kalacaklardır. Bu safhada taktik korunma daha ziyade, kullanılan kimyevî maddenin kalıcı veya uçucu olmasına tâbidir; ve bu makale de harp vaziyeti gazın kalıcı veya uçucu olmasına göre tetkik olunmuştur. Mamafih her türlü gaz atışına kabili tatbik bir kaç umumî kaide vardır. Yer değiştirme ile müterafık taarruz hareketi, kimyevî maddelere karşı en emin korunma vasıtasını teşkil eder. Hareketsiz halde bulunan kıt'alar bütün alelade örtülere nüfuz eden gazlara ideal bir hedef teşkil ederler. Toplar, gaz atışlarını durdurmak yahut düşmanı gaz kullanmaktan men için tercihan kullanılır. Her hangi bir vasıta ile gaz atışları için hazırlıklar veya tesisatların yerleri tesbit olunursa, bunlar, tahrip maksadiyle derhal bombardıman edilmelidirler. Hava tarassutları bu gibi hedefleri tesbitte yardım ederler. Bir müdafaa vaziyeti alırken, gaz atışını müteakip kuvvetle hücum karşı korunma için tevkif atışı hazırlanmış olmalıdır. Bu atışta, bilhassa, düşmanın iperit gibi gazlarla gazladığı yerler arasındaki gazsız sahalara ateş edilmelidir, çünkü düşmen ilerlerken gazlı yerlerden sakınacaktır.

Geniş mikyasta kalıcı gazlarla atışlar, bilhassa istikrar bulmuş muhaberlerde kabili tatbiktir. Mamafih hareket haricinde bu taarruz şeklinin imkânı ehemmiyetsiz addolunmamalıdır. Düşman hazırlanmış müdafaalara karşı hareket ederken, böyle taarruzlar için lâzım olan büyük miktarda kimyevî techizatın getirilmesi ve tesisi mümkün olduğu takdirde, bu çarelere başvurulabilir. Uçucu gazlarda muvaffakiyet baskına tâbidir. Binaenaleyh kıt'aların baskına uğramalarına mani olmak için tedbirler alınmalıdır. Şu bilinmelidir ki, bu gibi taarruzlar umumiyetle gece yahut sabah erkenden askerlerin uykuda olacakları zamanlarda yapılır. Çevik gaz nöbetçilerinin hayatî ehemmiyeti vardır.

Gaz atışı başlangıcında alârm borusu çalınmalı, askerler uyandırılmalı ve gaz maskeleri takılmalı. Eğer varsa gaz sığınakları kullanılmalı, ateş mevzilerine askerler gönderilmeli ve bütün lüzumsuz hareketler durmalı. Bir hücumu karşılamak için asker hazırlanmış olmalı.

Gaz atışını müteakip istihkâmlar ve gözetleme mıntakaları temizlenmeli, melceler açılıp havalandırılmalı, ve kıt'a mensubini, techizat, mühimmat ve gıda maddeleri; gaz tarafından ika olunan hasarı, eğer varsa, tesbit için teftiş olunmalı. Kullanılan gazın nevi ve tahmini mikdarı ile gaz

atışı hakkında ilk yüksek makama rapor gönderilmeli. Yaralıları kaldırmalı; askerler ikinci bir gaz atışına karşı hazır bir vaziyette olmalı. Bu gibi gaz atışlarını derhal takip eden hücumları kırmak için top ve makineli tüfek atışları evvelden tanzim edilmelidir.

Kalıcı gazların iperit gibi yakıcı nevilerine karşı korunmak daha güçtür.

müdafaa vaziyetlerinde, müdafaa hattındaki ateş etmeğe müsait zemin arzeden yerlerle düşmanın taarruzunu yapabilmesi için zapt ve işgal etmeğe mecbur olduğu mühim yerlerin hardal gazı gibi gazlarla tesirsiz hale konmaları muhtemeldir. Kendisinin işgal etmesi icap eden yerleri bu gibi maddelerle gazlamaz.

Bundan şu netice çıkar: Böyle bir halde en iyi hareket bütün askerleri gazlanmış sahadan çekmek. Böylece geri çekilen askerler evvelce inhiyap olunmuş olan gazlanmamış sahayı işgal ederler. Mamafih mevzilerin değiştirilmesi, bütün kumanda esnasında kat'i surette tanzim ve kontrol edilmezse tehlikeli kargaşalığın doğacağı pek aşikârdır. İkinci mevzileri ateşleriyle himaye eden diğer dost birlikler mevzilerini vaziyete göre değiştirmedikçe, ikinci mevziler kullanılamaz. Binaenaleyh mevzilerinde 12 saat kadar bir müddet kalacakları tahmin olunan kuvvetler için muayyen bir «kalıcı gazlara karşı korunma plânının» formüle edilmesi ehemmiyetlidir. Bu plân mevzie girildiği zaman yapılmalıdır. Ateş kuvvetinin idamesini ve kontrolün kaybedilmemesini temin için, bölükten yukarıya kadar her birliğin plânı bir derece yüksek birliğin karargâhı tarafından tanzim ve tasvip olunmalıdır. Yani bölük plânları tabur tarafından, tabur plânları alay tarafından ilh.. Böylece bir plân tahtında eğer muayyen bir taburun mevzii gazlanmış olursa bundan müteessir olan taburun mensup olduğu alayın plânı derhal tatbik olunur. Eğer daha büyük mikyasta bir tanzim icap ediyorsa livanın plânı tatbik olunur ve ilh...

Meselâ fırka gibi daha yüksek birliklerin korunma plânları daha şümullü olacaktır. Bunlar muhtelif ihtimalleri nazarı itibara alacaklar ve mâdun birliklerin durumlarında bu birliklerin kendi teşebbüsleri ile yapmaları muhik görülmiyecek, maddî değişiklikler yapabileceklerdir; meselâ bu gibi plânlarda bu birliğin yeni bir vazife ile kendi muntakasından tamamen çekilmesi icabedebilir.

Bazı hallerde iperitle gazlanmış bir mevziden ateşi idame etmek zarurî olabilir. İnsanların böyle bir sahada gaza karşı mukavemet edebilecekleri müddetin uzunluğu başlıca gazın kesafetine ve korunma cihazlarına tâbidir. Eğer kesafet yüksek ise alelâde elbiseli askerlerin mukavemet müddetleri, orada kalmak şartıyla, bir kaç saatten fazla olamaz. Bi-naenaleyh böyle bir sahada bir çok askerler bulundurmaya düşünmek çılgınlıktır.

Bu gibi sahalarda, gaz kesafeti çok kısa bir zamanda ölümü tevhit edecek derecede olmadığı zaman ve mevziin kullanılması mahallen icabediyorsa, sahada lüzumu kadar az asker bırakmalı ve bunlar da mümkün olan bütün korunma vasıtalarıyla techiz olunmalı. Meselâ makineli tüfek mevzilerinde mümkün olduğu kadar gaz temizleme işi yapılmalı ve asker mümkünse her saat yahut daha sık değiştirilmeli. Bazan bidayette bütün askerleri sahadan geri çekmek mümkün olabilir ve mevziden ateş etmek icabediyorsa, geriye az miktarda asker gönderilir.

Bir müdafaa hattında iperitlenmiş sahanın cenahları ve gerisi mukabil taarruzun teşkilâtlandırılması için uygun vaziyetler arzedebilir. Çünkü iperit gazı atıldıktan sonra düşmanın topçusu mevzi değiştirecektir.

Topçu her nevi gazla mukabil topçu atışına maruz kalacaktır. Bir top mevziinin kalıcı gazla sıkı surette ve anı olarak bombardıman edilmesi halinde topları mevzide bırakarak bütün numara erlerinin muvakkaten geri çekilmesi en muvafık harekettir.

Bombardıman durduktan sonra saha temizlenmeli yahut yeni ateş mevzileri intihap olunmalı. Umumi bir kaide olarak topçu ve piyade kalıcı gaz atışı halinde iggal olunmak üzere ikinci bir mevzii evvelden hazırlamalıdır. Müdafaa vaziyetinde olan düşmanın cenahlarına, önüne, taarruz eden kıt'aların buralardan geçmek mecburiyetinde kalacakları çok muhtemel olduğundan, kalıcı gaz atması beklenir. Yaklaşma yollarının intihabında bariz tehlike noktalarından çekinmelidir. Her halde gaz keşşafı, yapılacak işlere hazırlanmak için, vaktinde gazlı yerleri tayin edeceklerdir.

Kızılây İperit elbiseleri

Caket, Pantolon ve çizmelerden müteşekkildir. Lâstikli kumaştan yapılmış olan elbisenin iperite karşı mukavemeti, Kızılây Gazmaske Fabrikası lâboratuvarlarında yapılan uzun etlidlere neticesinde bulunmuş bir formül ile elde olunmuştur.

Pantolon, ön kısmında göğsün yukarısına kadar uzar. Kollarda Eldi-

venin sıkı sıkıya ve gaz geçirmez bir şekilde çekilmesini temin eden birer halka vardır. Elbisede bütün dikişler, hususî surette gaz geçirmez bir şekilde tılâ edilmiştir.

Elbise İperitli erazide kullanıldıktan sonra gayet kolaylıkla temizlenebilir. İperite karşı mukavemeti tam olmakla beraber, sıkıntı verecek kadar ağır değildir. Ağırlığı 6,5 kilogram kadardır.

İperit Elbiseleri Nasıl Saklanır?

Elbiselerin saklanacağı yerler, güneşe maruz olmamalıdır. Pencere-leri siyah veya kırmızı perdelerle örtmelidir. Elbiselerin bulundurulacağı yerlerin sıcaklığı sıfırdan aşağı düşmemeli, 20 dereceden yukarı çıkma-malıdır. Fazla sıcak fazla soğuktan daha muzirdir. Depoların rutubet de-recesi 40 - 60 arasında olmalıdır.

Elbiseleri şekilde görülen hususî asma tertibatına asmalıdır. Bunun üzerine evvelâ pantlon asılır. Pantalonun üzerine de elbise asılır.

Çizmeler ve eldivenler, çubuklara asılarak muhafaza edilir.

Her nevi yağlar, makina yağları, petrol, benzin, benzol gibi mayiler elbiseleri bozar.

Elbise askısı

Fazla toz da elbiseleri bozar. Bu sebeple elbiselerin sık sık tozları alınmalı ve lâzımgelirse üzerlerine örtü örtmelidir.

Eldivenler, içerisine biraz talk serpilerek saklanmalıdır.

İperit Elbiseleri Nasıl Temizlenir?

Kullanılmış elbiseler bol su ile yıkanır. Gazlı yerlerde kullanılmış elbiselere bulaşan gazlar, kireç kaymağı ile temizlendikten sonra tekrar bol sabunlu su ile yıkanır. Mümkünse sabunlu su ile fırçalanır. Yıkanan elbiseler, çizmeler ve eldivenler gölgelik bir yerde kurutulur.

İperit elbiseleri, güneş altında veya ateş kenarında kurutulmamalıdır.

Kızılay Gazmaske Fabrikası mamûlâtından İperit Elbiselerini gaz te-mizleme, gaz arayıcı, tedavi ve sıhhi yardım, can kurtaran v. s. pasif ko-runma ekipleri teşkil eden bütün daire, müessese ve belediyelerin temin etmeleri lâzımdır.

Zehirlenme

ŞAPITR X

Zehirlenme vakalarında çok kerre, lâzım gelen ilk imdat tedavisi vaktinde yapılamıyor. Halbuki bu gibi vakalarda ilk imdat derhal yapılmalıdır. Mideye giden zehirler, imtisas olmağa vakit kalmadan mideden çıkarılırsa bermutad zehirlenen hastaya zararı az olur. Zehir midede epey müddet kalmış ve imtisas olup kana geçmiş ise, buna hattâ bir doktor bile çok kerre bir şey yapamaz.

Kazara zehirlenme vakaları bilhassa çocuklarda çok görülür. 14 yaşımdan aşağı çocuklarla evdeki ölüm vakalarını 3 üncü sırasında zehirlenme hâdiseleri gelir. Bir çocuk zehirlenirse ev halkının hepsi de panike uğrayarak ne yapacaklarını şaşırırlar ve boş yere doktoru beklerler. Halbuki ona evde hemen tatbik olunacak ilk imdat tedavisi olduğu gibi, yakında bir hastahane veya dispanser varsa oraya derhal nakli de mümkündür. Çok kerre bunlar düşünülüp yapılacağına, zehir çocuğun kanına geçer ve tehlike ziyadeleşir. Bu gibi vakalarda, daima hemen bir doktor çağırmalı, Doktor gelinceye kadar da ilk imdadı yapmalıdır.

Bu gibi kazalarda (pan zehir) lerin uzun listesini hazırlamak faydasızdır. İlk imdatçı elde mevcut basit tedbirler yapılmalıdır.

Sebepleri. — Bahsimizde sadece ağızdan ve mide tarikiyle zehirlenme vakaları zikrolunacaktır. Bu hâdiseler ya kazara veya intihar kasdiyle olur.

İntihar kasdiyle olan zehirlenmelerde kazazede ihtimal ki ilk imdatçının yapacağı tedbirlere karşı da gelir. Bu gibilerinde icabederse şiddetli davranmak ve muhakkak ilk imdadı yapmak zarureti vardır.

Zehirli ilâçlardan olan zehirlenme vakaları çok kerre şunlardır:

- 1 - Hamzî fenik.
- 2 - Lizol.
- 3 - Süblime komprimeleri.
- 4 - Arsenik veya Paris yeşili,

5 - Tentürdiyd.

6 - İstriknin.

7 - Hamızı azot, hamızı kibrit, hamızı klorman, hamızı humaz.

8 - Kaleviler - yakıcı soda, yakıcı potas, amonyak.

9 - Ağrı kesen ve uyku veren ilâçlar: (afyon, morfin, veronal lumninal, kloral...)

10 - Petrol.

11 - Odun ispiertosu veya boyalı ispiertolar.

Korunma. — Çocuklarda bilhassa ehemmiyetlidir.

Evde bütün şişeleri etiketlemeli ve etiketsiz şişelerden hiç, bir vakit ilâç almamalı.

Karanlıkta etiketini iyice okumadan hi çbir vakit ilâç içmemeli.

Zehirli ilâçları diğer ilâçlardan ayrı bir yerde ve mümkünse kilitli bir dolapta saklamalı.

Bütün ilâç ve zehirli maddeleri çocukların erişemeyeceği ve eline geçiremeyeceği yerlere koymalı.

Arazları. — Alman zehire göre değişir. İlk arazlar hatta görülmiyebilir. Fakat midede ağrı, gasyan, kay ve ihtilâçlar çok görülür. Yakıcı zehirdei se ağız ve dil yanmış ve paslanmıştır. Zehir baş ağrısı ve uyku ilâçlarından biri ise hasta uykuya dalmış, dalgın, hatta suursuz görülür.

Tedavi. — Başlıca iki tarz vardır:

1. Sulandırma. Her hangi bir zehir çok miktarda mayi ile sulandırılırsa kesif olduğu kadar sür'atle imtisas edemez. Bu suretle su içirilerek midesi dolan kazazedeyi kusturmak kolay olur. Şu halde hemen su, süt gibi ne ele geçerse bolca hastaya içirmek lâzımdır.

2. Yıkamak, bertaraf etmek. Zehir mideden çıkarılırsa bittabi tesiri de bertaraf olmuş olur. Bunun için mideyi tekrar tekrar yıkamak lâzımdır. Tâ ki mide muhteviyatı berrak olsun.

Bunlarla beraber aşağıda yazılı şeyleri de kazazedeye vermeli:

a. Her hangi bir sabun ile hazırlanmış sabun köpüğü mahlûlü.

b. Tuzlu su.

c. Soda gazozu.

d. Ilıksu.

e. Su.

f. Süt (Bilhassa yakıcı zehirlerde).

Kâfi derecede kusturucu maddeler (4. 7) bardak ve tercihan ılık su ile verilmeli ve boğazı bir parmak ile gıcıklyarak öğürtmeli ve kay ettirmelidir. Bu suretle mide iyice boşaltılıp temizlendikten sonra elde mevcut ve zehire karşı bilinen bir (panzehir) içirmeli. Fakat mideyi yıkamadan

evvel böyle panzehirleri aramakla sakın boş vakit geçirmeyiniz ve vermeyiniz. Her hangi bir zehirlenmede mideyi yıkanıp temizlendikten sonra çok miktarda (Etsom tuzu), (İngiliz tuzu) vermek muvafıktır. Hamızı fenik ile zehirlenmede kazazedeye bolca sıcak su içirilip kusturulduktan sonra sabun köpüklü su veya Etsom tuzundan bir kaç bardak içirmelidir.

Alman zehir hamız, kalevi veya süblime ise bu yazılanlar yapıldıktan sonra kazazedeye bolca süt içirmeli veya sütü yumurta ile çalkadıktan sonra vermeli. Kazazede (şok) ârazları gösterirse münebbihler vermeli ve sıcak tutmalıdır. Nefes durursa sun'î teneffüs yaptırmalı. Bu husus bilhassa uyku ilâçlarla olan zehirlenmelerde lâzımdır.

Afyon ve morfin zehirlenmesinde hastayı ayıltacak seyleri yapmalı. Fakat lüzumsuz hareketler yaptırarak da yormamalıdır. Bu gibilerinde her yarım saatte bir fincan kuvvetli kahve içirmek çok iyidir.

İspirto zehirlenmeleri - XI inci şapitrede «şuursuzluk» bahsında zikredilmiştir.

İstirkin zehirlenmesinde hastaya hiç bir münebbih verilmez. Hasta istirahat terkedilir. Morfin şıngası yapılır.

Gıdalarla Zehirlenme

Yaz mevsiminde hemen her yerde rastlanır. Yazın ve bazan da diğer mevsimlerde iyi muhafaza edilmeyen ve kısmen de bozulan gıdaları yiyenlerde bu nevi zehirlenme zuhura gelir.

Bundan başka zehirli mantarlar ile de tesemmüm vukua gelir. Bu yüzden bazı cahil halk, ailece terki hayat etmektedirler. Daha başka meyvalar ile de olabilir.

Kazara böyle bozuk yemekleri yiyenler bermutat bir müddet sonra birden hastalanırlar. İşte bu gıda zehirlenmesidir. Balık, tavuk, ve patates, gıdalar içinde en ziyade tesemmüm yapanlardır.

Başlıca ârazları. — Karnın yukarısında sancı, kramplar, gasyan, kay, ishal ve az çok kesiklikler.

Tedavi — Tıpkı diğer ilâçlar ile zehirlenmelerde olduğu gibidir.

ŞUURSUZLUK « KENDİNİ KAYBETME »

Şapitr XI

Kendini kaybetme ya tamamen veya kısmen olur. Tam surette kendini kaybedenlerin hiç bir şeyden haberleri olamaz. Kısmen kaybedenler ise sorulan suallere kesik ve yavaş cevap verirler ve şuurlarına kısmen malikdirler. Aynı sebep tesirinde muhtelif şahıslar, kendilerini ya tamamen veya kısmen kaybetmiş olurlar. Bir hastanın bu iki şekilden birinden diğerine geçmesi de mümkündür.

Çok kerre bir ilk imdatçı için şuursuzluğun sebebini arayıp bulmak imkânı olamaz. Bunun için tedaviyi, umumî ahkâm tahtında yapacaktır.

Bazı vakalar çok defa insanı şaşırtır. Bunları niçinde kafa kırıkları, sekteler, sarhoşluk en güç olanlarıdır. Sokakta kendini kaybetmiş bir adam bulunursa bunu hemen bir sarhoşluk vakası telâkki etmeyiniz.

Çünkü böyle birisi içki tesiriyle neşelidir. Şuuru azalmıştır. Harekâtı tutuktur. Caddede karşıdan karşıya geçerken bir otomobil çarparak kendisini tehlikeli hallere sokabilir.

Yahut çok yaşlı birisi bir kaç kadeh atmıştır. Zaten sertleşmiş olan damarlar, patlayarak bir dimağ sektesi olmuştur. Bu iki vakayı da bir sarhoşluk âkabeti telâkki ederek ona göre tedavi etmek, her ikisinde de ölüme sebep olur.

Diğer taraftan da ağzı kokmadığı halde ölü bulunan «sarhoş» lar vardır. Bu gibi şüpheli vakaları tedavisi daima kafa taşı kırılmış ve sekte varmış gibi yapmalı. Bunların ilk imdat tedavileri hemen de aynıdır.

Kendini kaybetmişler de daima nazarı dikkata alınacak şeyler :

Nefes durması, gibi, zehir, güneş çarpması gibi tedavileri olan vakaların aranması ve bu tedavilerin hemen yapılmasıdır.

Bundan başka başta yara ve kırık, dudaklar etrafında yanık, göz bebeklerinin büyüklüğü, küçüklüğü, ağızda hususî kokular aramak çok lâzımdır.

Bir de bu gibilerinin etrafında boş bir zehir kutusu veya rakı şişesi,

açık hava gazı borusu, elektrik kontaktı, soygunculuk ve buna benzer hâdiselerin izlerini aramalı.

Sebebi anlaşılamayan vakalarda ne yapılır? — Bazı vakalarda bütün araştırmalara rağmen şüursuzluğun sebebi anlaşılamaz. Mamafih bu gibi hâdiseleri de 3 guruba ayırarak mütalâa etmek ve ona göre ilk imdat tedavilerini yapmak çok doğru olur.

a) Yüzü kanlı şüursuzluk :

Mühim ârazları — Yüz şişmiş ve kırmızı, nabız çok dolgundur.

Tedavi — Arka üstü ve baş yukarı yatırılacak - tam bir istirahat - başa soğuk şeyler, buzlu keseler tatbik olunacak. Boyundaki yakalıklar, gömlek gibi şeyler çıkarılacak. Münebbih verilmeyecek. Hasta üşütülmeyecektir.

Bir müesseseye sedyede ve yatar vaziyette taşınacaktır.

b) Soluk yüzlü şüursuzluk :

Mühim ârazları — Yüz soluk, nabız zayıf.

Tedavi — Baş aşağı ve arka üstü yatırılacak - İstirahat, vücudu ısıtacak şeyle tatbi kolunacak - başta kırık, kan akması yoksa - münebbih iğnalar koklatılır.

Bir müesseseye dikkatle ve sedye ile taşınacaktır.

c) Mor yüzlü şüursuzlar :

Bu vakalara yedinci şapitride tarif edilen sun'î teneffüs yapılmalıdır. Her üç vakada da hemen doktor çağırılmalı.

Kendini kaybedenleri ayıltmak için lüzumsuz hareketlerle izaç etmeyiniz.

Başlıca sebepleri

1. Sekte — Sekte çok kerre ellisini geçmiş insanlarda vukua gelir. Frengiye tutulmuş, damarları vaktinden evvel sertleşmiş ve yüksek şer-yan tazyiki olan gençlerde de sekte olabilir.

Dimağ sektesi: Beyninde küçük bir kan damarının patlamasıyla olur. Kan damardan çıkar ve beyin üzerinde pıhtı yapar. İşte bu kan pıhtısı

nin beyin üzerine tazyikidir ki şuuruzluk ve inme (felç) husule getirir. Eğer bu nahiye vücudda sağ kolu hareket ettiriyorsa tabii sağ kol meflûc olur.

Arazları — Yüz kırmızıdır. Fakat bazan da kül rengi olur.

Nabız dolgun ve yavaş.

Bir göz bebeği, diğlerinden daha büyüktür.

Vücudun bir tarafı veya bir taraf kol ve bacağı diğlerine nisbetle daha yumuşak. Ağz bir tarafa eğilir. Hasta tamamen şuuruzdur. Teneffüs hırıltılıdır.

Tedavi — Hasta, baş ve omuzları yukarı olarak arka üstü yatırılmalı.

Başma soğuk ıslak bezler veya daha iyisi bu zkesesi koymalı, Tam bir istirahat. Her türlü hareketten sakımalı. Hareket mecburiyeti varsa fevkalâde dikkatle yapılmalıdır.

Münebbihlerden hiç biri verilemez.

Üşütülmemeli. Daima bir doktor çağrtmalı.

2. — Sarhoşluk — Her türlü ispirotolu içkiler ile olur.

Arazları — Nefeste ispiro kokusu vardır. Şuuruzluk ya tam veya kısmendir. Bir çok vakalarda hasta biraz müteheyyiçtir.

Yüz ilk devrinde kanlı, sonraları soluktur.

Nboz ilk devrinde kuvvetli sonraları zayıftır.

Göz bebekleri yekdiğlerine müsavidir.

Teneffüs tıpkı uykuda gibidir.

Tedavi — Basit bir sarhoşluk ise hasta bir kaç saat sonra uykusundan uyanır ve açılır. Fakat odun ispirotosu veya boyalı ispirotolardan olmuş ise (10 uncu şapitrede) yazılan zehirlenmelerdeki gibi tedavi olunur.

Sarhoş rahatsız ise bir kusdurucu ilâc (zehirler bahsına müracaat) verilmeli, kusduktan sonra da kahve, çay veya amonyak ruhu içirilmelidir.

Kolâps hali varsa sarhoş soluk, nabız çok zayıf ve kendine getirilmesi çok güç ve imkânsızdır. El ve bacakları yukarıya doğru ovarak

devranı uyandırmalı. Vücudu sıcak şeylerle ısıtmalı ve hemen bir doktor çağırmalıdır. Teneffüs durmuş ise sunî teneffüs yapılmalı.

Kafa taşı kırılması ve beynin sarsılması — Kırıklar bahsinde zikredilmiştir.

4. **Şok** — 69 uncu sahifede yazılmıştır.

5. **Kan kaybetmek** — 55 68 inci sahifede yazılmıştır.

6. **Güneş çarpması** — 111 inci sahifededir.

7. **Sıcak vurması** — 112 inci sahifede yazılmıştır.

8. **Donma** — 114 üncü sahifede yazılmıştır.

9. **Zehirli ilâçlar** — 100 üncü sahifede yazılmıştır.

10. **Bayılma** — İlk imdatcının çağırıldığı en çok hâdise işte bayılımdır.

Sebebi — En baş sebebi dimağa lüzumu kadar kan gitmemesidir. Açlık, kapalı ve kalabalık yerlerde oturmak, yorgunluk, korku veya fena haberler ile karsılanmak gibi şeylerle olur.

Bazı insanlar ya kendilerinde veya başkalarında ufak bir yara veya bu yaradan akan knı gördüler mi hemen bayılırlar.

Ayakta durmak ve bilhassa yorgunluk, bayılmayı kolaylaştırır. Mafih bayılmanın çok kerre de anlaşılabilir.

Korunma — İlk imdatçıların çoğu, tedavi ettikleri hasta ve yaralıları gerek tedavi esnasında ve gerekse tedaviye başlamadan evvel düşerek bayıldıklarını görürler. Bunun sebebi fizikî olmaktan ziyade ruhidir. Çünkü bunların bir çoğunun yaraları ehemmiyetsiz olduğu gibi ağrıları da yoktur. Fakat bazı kerre bu düşme ve bayılmalarda ehemmiyetli kaza ve ârizalar meydana çıkar.

Bir hasta veya yaralının düşmesine sebebiyet vermek ilk imdatçı için hiç de iyi bir şey olamaz. Bunun için ilk imdatçı yapacağı bütün tedavileri hasta veya yaralı yatarken tatbik etmelidir.

Meğer ki yatırılmağa mâni başka bir hal olsun. Hiç şüphesiz yatan bir hasta veya yaralı da bayılma hali olamaz. Başka vaziyetlerde ken-

dilerine müdhale yapılan hasta ve yaralıları iyi dikkat etmeli. Bayılma işaretleri görülür görülmez hemen yatırılmalıdır.

Bir kimsede bayılma ârazları anlaşılır anlaşılmaz hemen onu düz bir yere yatırmak lâzımdır. Fakat çok kerre böyle yapılamaz. Onun için hasta oturtulmalı ve başını, bükülmüş bacakları arasına yan koymalıdır. Eğer böyle birisi ne yatacak ve ne de oturtulacak bir yerde bulunuyorsa bir dizi üzerine çömelmeli ve tıpkı potin bağını bağhyormuş gibi bir vaziyet alarak başını kalb seviyesinden aşağı tutmalıdır.

Tiyatro, sinema veya bir konferans salonunda kendisini iyi hissetmeyenleri ve bayılmağa meyyal olanları (yüz soluk altında terler) hiç ayağa kaldırmamalı ve yürütmemelidir. Olduğu yerde başını aşağı getirerek dizleri arasına eğdirmeli ve iyilik hissedince de yürüterek oradan çıkarmalıdır.

Arazları — Bayılmada yüz sararır, solar. Alın üzerinde terler başlar, insana kendini fena hisseder ve gözleri önünden kara bulutlar geçer. Vakit geçirdikçe yüz daha sararır, bitap kalır veya şuursuz yere düşer. Teneffüs sathı, nabız zayıf ve yavaştır.

Tedavi — Hemen arka üstü yatırılmalı ve başını aşağı tutmalı, şayet aşağı getirilmezse ayakları yukarıda tutularak, bütün elbiseleri gevşetmelidir. Amonyak ruhu, eter gibi şeyler koklatmalı. Elde yoksa, buna benzer sirke ruhu veya diğer keskin kokulu şeyler ile ayılmağa çalışmalı. Yüze soğuk sular serpmek suretile kan devranı da tenbih edilir ve beyine kan gelir.

Bu tedbirlerle ekseriya, bayılan bir müddet sonra kendine gelir. Hasta aklını başına topladı mı hemen münebbihler içirilmelidir. (sıcak kahve, sıcak çay ilâ) kendinde tam bir şifa hissedinceye kadar ayağa kalkmamalıdır. Eğer baygınlık uzun sürerse vücut ısıtılmalı ve bir doktor çağırılmalıdır.

11. Sara nöbetleri — Bir çok vakalarda saramın sebebi malûm değildir.

Arazları — Nöbet birden bire gelebilir veya saralı nöbetin geleceğini anlar. Nöbet başlangıcında yüz soluktur, gözler döner. Şiddetli bir haykırma ile ve şuurunu tamamen kaybetmiş olarak yere düşer.

Bu zamanda dilini de ısırır. Yüz morarmıştır. Sara nöbeti esnasında büyük ve küçük apdestini kaçıranlar çoktur. Bu hallerin hepsi de

nâbet esnasında görülebilir. Mamafih bazı nöbetlerde ancak bir kaç görülür. Sara nöbetinde vücutta ihtilâclar da vardır. Hasta kolunu bacağı ve başını öteye beriye çarpar atar. Çoğunda da ağız köpüklüdür.

Yüzün morumtırak rengi sür'atle açılır. 2-3 dakika devam eder. Bu hallerden sonra çırpınmalar durur ve hasta tamamen şuursuz bir devreye girer, saralı ilk defa bu devrede görülürse (ağız köpüklü ve kanlı, ısırılmış dil, elbiseleri yırtılmış ve karma karışık vaziyette) sebebi hakkında insan başka türlü şeyler de düşünebilir. Saralı baygın halden bir kaç dakika sonra açılır ve suuruna sahip olur fakat açılmaz ve derin bir uykuya dalar. Bu da bir düddet daha devam eder.

Tedavi — Saralı bir nöbet esnasında herhangi bir yaralanmadan korunmalı, ağzına ve dişler arasına munasip şeyler koyarak dilini ısırıp zedelememesine dikkat etmelidir. Baş altına yastık, elbise, battaniye gibi yumuşak şeyler koyarak muhafaza etmeli, fakat ihtilâcını tutmak üzere herhangi bir harekete ve şiddete geçmemeli. Saralılara nöbet esnasında münebbih şeyler verilemez. Uykuya dalan ve kendini kaybeden sarahlılar ancak tam bir istirahat isterler.

Sara nöbetinden ölüm pek nadirdir. Ancak nöbet esnasında boğulmak, mangal ve sobaya düşerek yanmak gibi haller olabilir.

Histeri Nöbetleri

Histeri nöbetleri, en ziyade genç yaşta kış ve kadınlarda görülür. Vakaların çoğunda histerik gülme ve bağırımlar vardır. Kendini kaybetme nadirdir. Histeri nöbetlerinin bazıları, hafif sara veya bayılma nöbetlerine benzetilerek yanılabilir.

Kendini kaybeden histerik kadınlarda şu arazlar vardır:

Yüzün rengi değişmez.

Gö zkapakları açılırsa hasta mukavemet eder ve tekrar kuvvetle kapatır.

Hasta daima kaneppe, minder gibi yumuşak eşya üzerine düşer. Histeri nöbeti hemen daima kalabalıkta ve bir toplantıda olur.

Tedavi — Yüze soğuk su serpmek, veya buruna keskin kokulu bir şey koklatmak çok kerre nöbetin geçmesine sebep olur.

Ekseriya hastayı kendi haline terketmek ve nöbetin geçmesini beklemek de muvafıktır.

Seyredenler gider ve kalabalık dağılırsa bermutat nöbet de geçer. Mamafih bütün şüpheli vakalarda ve nöbetlerde ısrar ile devam ederse muhakkak bir doktora gösterilmelidir.

Kalp hastalıkları

İlk imdatçının en çok karşılaşacağı hâdiseler, kalp sekteleridir. Kalp hastalıklarında birden bire ölüm çoktur. Kalp hastalıklarının bariz vasıfları ve tedavileri burada kısaca zikrolunacaktır.

Kalp sektelerinde bermutat kendini kaybetme hali görülmez.

Arazları — Kalp hastalıklarının envai vardır. Bunların ârazları birbirine benzemez ve çok değişir. Mamafih bir ilk imdatçı için bunları üç grupta mütalâa doğrudur.

a) **Bayılmalı kalp hastalıkları** — Nabız zayıf, yüz soğuk, hasta ya suursuz veya şuurlu. Kalp nahiyesinde ağrı. Şayet böyle bir ağrı yoksa, ilk imdatçı diğer bayılmalardan, hastanın çabuk iyi olmasına ayırt eder.

b) **Ağrılı kalp hastalıkları** — Kalp nahiyesinde şiddetli ve öldürücü bir ağrı. Bu ağrının ucu göğüs kemiğinin arkasında ve yukarısındadır. Hasta şuuruna malik ve içinde büyük bir korku vardır.

c) **Nefes darlığı ile kalp hastalıkları** — Yüz şişdir. Hastalar kat'iyen arka üstü yatamazlar. Bunlar rahat nefes alabilmek için muhakkak oturacaklar ve öne doğru eğilecekler, bazan da yana dönerler. Bu hastalarda suur tamdır.

Tedavi — İlk iki guruptaki kalp hastaları muhakkak arka üstü yatar vaziyette ve istirahatte kalmalıdır. Üçüncü gruptaki hastalar ise oturulur ve önünde bir yastığa dayanır vaziyette bırakılır ki rahat nefes alsınlar.

Bunlara kahve, çay veya amonyaklı şekerli su verilebilir. Faydası olduğu kadar zararı da hiç yoktur.

Üşütülmemelidir.

Hemen bir doktor çağırılmalı.

Hastalar hiç kıpırdamıyarak, kalbi zayıf, yoracak şekilde ufak jimnastik bile yapmıyacaklardır.

Hastalara itimat telkin etmeli. Her hangi bir korku hastalığı şiddetlendirir ve belki de ölüm getirir. Hastalar doktor tarafından yazılmış ve eczahanede yapılmış ilaçları nöbet gelmeden veya nöbet esnasında ilk imdatçı veya yardımcıları vermeli, içirmeli veya sıringa etmelidirler.

ÇOK GÖRÜLEN KAZA VE RAHATSIZLIKLAR

Şapıtr XII

Sivilce - Çıban - Nezle - Çocuklarda ihtilâcat - Nasır - Kulak

ağrısı - Fıtık - Hmçkırık - Kurdeşen - Kulak, Göz, Burun,

Mide, Boğaz, Gırtlak supabında yabancı cisimler -

Böcek ısırması - Karında sancı - Zehirli

nebatlar - Arpacık - Diş ağrısı

Sivilce ve Kabarcıklar

Sivilceler vücudun cildi üzerinde taharruş neticesi veya her hangi bir delik, temas ile husule gelen su veya kan ile dolu küçük kabarcıklardır. (Aşağıda yazılan tedavi usulü yanıklarda husule gelen kabarcıklara tatbik olunmaz.)

Tedavi — Pamuğa batırılmış bir parça tendürdiyodu kabarcığın açılmak üzere bulunan kenarına sürmeli. Bir toplu iğneyi ispirto alevinden geçirerek iğnenin bu temiz ucuna bir daha el ile dokunmamalıdır. Sonra da iğnenin bir ucu ile kabarcığı bir kenarından delmeli ve kenarından yavaşça sıkarak içindeki su veya kanın dışarı çıkmasına yardım etmelidir. Sonra da üzerine temiz ve hafif bir pansuman yapmalı.

Eğer kabarcıklar çok büyük ve geniş sahada ise veya iltihaplı, iltihaplı bulunuyorsa el sürmemeli bir doktora gösterip tedavi ettirmelidir.

Çıbanlar

Cilddeki gудde veya kıl kökünün etrafı etrafı iltihaplandımı çıban olur. Çıban içine mikroplar daima dıştan yani cild üzerinden gelir. Cildi tahriş etmek veya ovma (Bilhassa kirli elle) çıbanın başlıca sebeplerin-

dendir. Şayet cild üzerinde ufak bir irin de varsa bu suretle mikroplar cildin her tarafına yayılmış ve bir çok yerlerde çıban yapmış olurlar.

Cildde çıban görülen başlıca yerler :

Ense, koltuk altları, apış araları ve beldir ki buralarda elbiselerin ve çamaşırların daimi delk ve teması vardır.

Tedvi — Çıbanı sakın sıkmayınız tehlikelidir. Sıcak tuzlu sular ile banyo yapmalı. Bu suretle ağrı geçeceği gibi çıban da olmağa yüz tutar ve irileşir.

Çıbanlara keten tohumu lâpası, Piring lâpası, sütlü ekmek gibi şeyler de kullananlar vardır. Fakat doğru değildir. Çıban irinleştirmesi bir doktor tarafından açılır. Çıban büyük çok ağrılı ise vakit geçirmeden bir doktora göstermeli.

Nezle

Nezle, bazı mikropların tesiri ve soğuk almakla gelir. Fakat bu mikroplar esasen insanın ağız, burun ve boğazında mevcuttur. Fakat vücutta mukavemet alınması dolayısıyla nezle yapamazlar.

Her hangi bir sebeple; meselâ üşümek, yağmura tutulup ıslanmak (ayaklar) veya ceryanlara maruz kalmak, kâfi derecede istirahat etmemek ve uykusuz kalmak gibi şeylerle mikroplar hemen faaliyete geçer, çoğalır ve nezle yaparlar. Nezle çok kerre salgın yapar. Böyle salgın zamanlarda bilhassa çok serfidir.

Dünyada her yerde nezle en çok görülen hastalıktır.

Bereket versin ki ekseriya yavaş seyrederek ve çabuk iyi olur. Mammafi iyi bakılmayan ve ehemmiyete alınmayan nezleden zatülcenp ve kulak iltihapları gibi iltihaplar husule gelmesi de nadir değildir.

Korunma — Vücudun mukavemetini azaltacak sebeplerden uzak kalmalı. Başkalarının üzerine doğru öksürmemeli. Bu husus sadece nezle için değil, diğer sarı hastalıklarda da ehemmiyeti vardır.

Nezleli daima ayrı bir odada ve yatakta yatacaktır. Nezlesi olanın yüz havlusu ayrı olacaktır. Ellerini muslukta bol sabunla ve sık sık yıkayacaktır. Bu hususta, bu gibi sarı hastalıkları başkalarına yaymak için bilhassa doktorlar çok riayet etmelidirler.

Nezlelilinin bütün kap ve kacakları, bardakları kullanıldıktan sonra kaynar sular ile haşlanmalı ve tâkim edilmelidir.

Tedavi — Nezle başlar başlamaz hemen tedavisi yapılmalıdır ki çabuk geçsin. Lüzumsuz soğuk ve cereyana maruz kalmamalı. Su, çay, ıhlamur, süt gibi şeyler bol içmelidir. Aralıklı olmak üzere günde bir kaç defa Bikarbonat Düsud almalı. İngiliz tuzu veya Magnesi gibi hafif bir müshil içmeli. Yatmazdan evvel sıcak bir banyo yapmalı ve sıcak limonata içmeli. Kendini üşütmemeye dikkat etmelidir.

Bir bardak sıcak suda bir kaşık tuz veya karbonat eriterek sık sık gargara yapmalı.

Nezleninen iyi tedavisi yatakta istirahat etmektir. Şayet bu gibi şeylerle nezle geçmezse, humma yaparsa ve öksürük devam ederse behemehal doktor çağırılmalıdır.

ocuklarda ihtilâcât

Arazları - Nöbetler — Çok kerre bir haber vermeksizin gelirler. Bazı vakalarda fevkalâde huzursuzluk, taharruşiyet, adalelerin hafifçe oynaması (baş, kol ve bacaklarda) gibi haller mevcuttur. Yüz, ilk önce soğuktur. Sonra, bilhassa dudaklar hizasında mavileşir.

İhtilâçlar önceden yüz, kol ve bacakların adalelerinde iken hemen vücudun diğer yerlerine geçer. Bu çocuğun vücudu sertleşir. Hattâ arkaya doğru bükülür. Bu hastalıkta bütün adalelerin (spazm) sı olduğu gibi şiddetli derecede olanları da vardır. Bir müddet sonra ihtilâçlar yavaş yavaş azalır ve nihayet kaybolurlar. Bu ihtilâçlar mutad üzere az devam eder. Fakat yarım saattan fazla devam edenleri görülmüştür. Çocuk bu anda baygın ve bitkin bir haldedir veya uyumuştur. Bu nöbet biraz aralıktan sonra tekrar başlar. İhtilâç esnasında nadir olarak ölüm görülmür.

Sebepleri — Başlıca iki sebebi vardır:

1) Hazım olmayan gıdalar.

2) Yüksek hummanın devamıdır. Çocuklarda bir çok hastalıkların ihtilâcât ile başladığını da unutmayınız.

Tedavi — Çocuğu soymalı bir parça hareket ettirmeli ve hemen sıcak banyoya sokmalı. Başına daima soğuk sulu bezler koymalıdır.

Banyo suyunun derecesi 38-40 arasında olması daha müreccaktır. Eğer evde termometre varsa bununla bakmalıdır. Termometre yoksa dirsek ile yoklamalı ve ılık - sıcak olmasına dikkat etmelidir. Böyle zamanlarda telâş ve heyecan ile daha sıcak banyoya sokarak çocuğun hastalanması variddir. Bazan da bir çorba kaşığı hardal beş litre suya katılarak banyoya konur. Bazı çocuklar bundan hoşlanırlar.

Eve bnyo yoksa çocuğun çıplak vücuduna kalın havlu veya yünlü ince battaniye gibi şeyler tatbik olunur. Sıcaklığı banyo suyuna yakın bir suya bunlar batırılarak iyice suyu emdikten sonra çıkarılır ve biraz sıkılarak hemen çocuğa sarılır. Gerek banyo ve gerekse böyle sıcak havlu tatbikatı yarım saat devam etmelidir. Fakat hardal tatbik edilmiş ise çocuğun cildi kızarır kızarmaz hemen kaldırılmalıdır.

Bu zamanda, veya banyodan çıkar çıkmaz çocuğa bir de lâvman yapılmalı. Bir parça sabunlu su büyükçe bir lâstik armuda doldurulur ve lâvman yapılır.

Çocuk her türlü gürültüden uzak olarak sakin bırakılmalı. Çünkü her hangi bir gürültü, hareket veya teharrüs, kesilmiş olan nöbetleri tekrar uyandırır.

ocuk banyodan veya sıcak pansumandan çıktıktan sonra hemen yatağına yatırmalı ve sıcak battaniyelerle örtülmelidir. Çocuklarda ihtilâc görülürse çok muhtemeldir ki ciddi ve tehlikeli bir hastalığın ilk ârazlarıdır. Bunun için hemen bir doktor çağırınız.

Nasırlar

Ayaktaki sert veya yumuşak fazlalıklara nasır diyoruz. Bunlar ayağın muhtelif yerlerinde ve bilhassa parmaklar arasında ve kenarında bulunurlar. Dış satırlardaki nasırlar serttir. Ayak parmakları arasındaki ise yumuşak ve nemlidir. Nasırlar ayakkabı ve çorabın dar olmasından husule geldiği gibi doğrudan doğruya tazyik veya sürtünme ile de olabilir. Ayağa bol gelen bir ayakkabı, tıpkı bir dar ayakkabı gibi nasır yapabilir.

Korunma — Ayağın şekline göre yapılmış bir ayakkabı giymeli. Bu ayakkabı yumuşak bir deri ve köseleden yapılmış olmalıdır.

Tedavi — Her türlü tedbirden evvel ayağa uygun bir ayakkabı giymek lâzımdır. Bu suretle bir çok nasırlar kısa bir zamanda iyi olur.

Piyasada nasıl tedavisi için pek çok ilâçlar vardır. Bunların bir kısmı iyice ve dikkatle tatbik olunursa nasırları geçirirler. Fakat bir müddet sonra tekrar husule gelir. Bunun için yegâne çare ayağa kendi biçiminde ayakkabı yaptırmak veya satın almaktır. Ayak parmakları arasındaki yumuşak nasırlar için koyun yününi yastık olarak koymak iyi bir tedavi sayılır.

Nasır kesmek oldukça tehlikeli bir iştir — Gerek keskin çakı ve gerekse jiletle kesilen nasırlarda çok kerre bir yara açılmış olur. Bu yara hattâ bazan derinlere kadar gider.

Ayaktaki kesiklere çok dikkat etmeli — Bunlar kolaylıkla intana maruz kalır ve irin peyda ederler.

Her gün ayakların yıkanışında ve yürüdükçe kirler ayakkaplara çıkar ve intan tehlikesi yaparlar. Böyle küçük kesiklerden bir çok (kan zehirlenme) leri ve ölümler kaydedilmiştir.

Kulak ağrısı

Kısa bir müddet devam etse bile her hangi bir kulak ağrısı için doktora müracaat lâzımdır. Çünkü gerek orta kulak ve gerekse (matsoide) iltihabı bu suretle başlar. Burun ve boğaz iltihaplarında ekseriya mikrop-lar nefire girerek orta kulak yolunu da intana maruz bırakırlar.

Burun deliklerinden birisi kapanarak hızlı sümkürmek, intanın sıçramasını ve yayılmasını mucip olacağından oldukça tehlikeli bir iştir.

Ağrıyan kulak tarafına sıcak su kesesi tatbik edilirse ekseriya az zamanda ağrısını geçirir. Bütün ihtikanlarda gerek sıcak ve gerekse soğğun tesirleri birdir. Fakat bu gibi ağrılarda soğuk daha müessirdir. Sıcak veya soğuk kompresler de kulağa tatbik olunabilir. Daimi sıcak için sıcak tuz torbası daha muvafıktır.

Yarı veya tam sağırılık vakalarının bir çoğu vaktinde dikkatli ve ehemmiyetli tedaviye maruz kalmış olsalardı sağırılığın önüne geçilmiş olurdu.

Kulakta ağrı geçmiş olsa dahi, bütün şiddetli kulak ağrılarını bir kerre doktorun görmesi icap eder.

Fıtık (Kasık yarılması)

Karnın ön ve arka tarafında kasıklara doğru hafif birer nokta vardır. Burası bilhassa bazı insanlarda daha zayıf yaratılmıştır. Ağır bir şey kaldırmak, şiddetli öksürmek, sıçramak, yüksekte atlamak gibi şiddetli adale hareketleri yapılırsa karın içindeki barsaklardan bir parçası bu zayıf yerden dışarı çıkmak istidadını gösterir. İşte buna «fıtık» yani «kasık yarılması» diyoruz. Karın duvarı üstünde diğer bir zayıf yerde (Göbek) dir. Bir de kasık altında ve her iki taraftaki yerdir. Bazan fıtıklar burada da görülür.

Arazları — Birdenbire kasıklara doğru bir şişlik husule gelir. Hasta arka üstü yatarsa çok defa da kaybolur. Bermutat ağrı da vardır. Çok kerre kimıdanamiyacak şekilde şiddetli olur.

Tedavi — Hasta arka üstü yatırılmalı. kalçaları yükseğe kaldırılmalı ve dizleri bükülmelidir. Bu suretle karın içi ağırlığı öne değil arkaya geçmiş olur. Fıtık yerine gitse bile hemen bir doktor çağırılmalıdır. Soğuk şeyler tatbik etmelidir. Şişmiş olan nesçteki kan uzaklara gitsin ve bu suretle fıtığa uğrayan iç âletler karın içine girsin.

Hastanın başka bir yere nakli zaruret halinde ise muhakkak arka üstü yatırılacaktır.

Fıtıklara onun bunun el sürmesi, barsakların içeri girmesi için çalışması fena neticeler verir. Bu gibi vakalarda ancak bir doktorun tedavisi yapılmalıdır.

Hınçkırık

Hicabı hacizin spazmodik tekallüslerinden husule gelir. Cığerlerdeki hava hançereden geçerek lisanülmizmara gelir ve onun da ritmik takallüslerle dışarı çıkar ve bu esnada hepimizin bildiği hususî bir gürültü yapar. Hınçkırık ekseriya nöbet şeklinde gelir. Hınçkırığın en umumî sebebi hazımsızlıktır. Bazı vakalarda sırf asabîdir. Bazan da içki içenlerde alkolün tesirile olur.

Tedavi — Hafif hınçkırıklar, nefesi mümkün olduğu kadar tutmakla veya bir bardak soğuk suyu yavaş yavaş içmekle geçer. Yarım dakika dili dışarı çekmek de hemen hınçkırığı durduran, bir tedavi sayılır. Şayet bu usullerle hınçkırık durmazsa (zehirler bahsında söylenen) kustur-

maya baş vurulur. Şu halde suda eritilmiş Bikarbonat dösud veya magnezi verilir. Hıngırık taannüt eder ve yapılan tedbirlerle geçmezse bir doktora gösterilmelidir.

Kurdeşen

Bir cild hastahğıdır. Cild birdenbire kabarır şişer ve şiddetle kaşınır. Parça parça lekeler haline gelerek rengi tabii cildin rengine nisbetle daha beyaz olur. Bu indifaların iki günden ziyade devam etmesi nadirdir.

Sebebi — Bazı kimseler, bazı gıdalara karşı hassastırlar. Bunları yerlerse hemen kurdeşen olurlar. Meselâ bir kısmı balık, istakoz gibi şeyleri yemekle, diğerleri çilek veya kiraz yemekle kurdeşen olurlar. Bir de çok defa serum şıngılarından sonra bir kaç dakikadan bir kaç güne kadar devam etmek üzere kurdeşen görülmektedir.

Tedavi — Kurdeşen yapan gıda henüz midede ise hemen kay verici bir ilâc vermeli. Sonra da hafif bir müşhil (meselâ ingiliz tuzu) içirilmelidir. Kaşıntıya karşı da en iyi gelen (kalamın) losyonudur. Fakat elde yok ise kuvvetli soda mahlulile ve sünger ile vücut silinmelidir. Kurdeşen vakalarında bir doktora müracaat behemehal lâzımdır.

Kulağa yabancı cisimlerin kaçması

Çocuklarda çok kere görülen hâdiselerdendir. Düğme, bezelye, fasulye ve buna benzer küçük şeyler kazara kulağa kaçarlar. Bunların bazıları kulaktaki ifrazatı emerek şişer ve çıkarılmaları da oldukça güçleşir.

Kulağa kaçan şeyleri, tel parçası veya iğne veya buna benzer ucu ince şeylerle çıkarmağa teşebbüs etmeyiniz. Fayda yerine zarar getirirsiniz. Kulağın ehemmiyetle hırpalanması çok muhtemeldir.

Sinek, böcek gibi şeyler de kulağa girebilirler. Bunların vızılılarından kurtulmak ve öldürmek için kulağa bir parça zeytin yağı veya parafin damlatmak yetişir.

Kulağa bir şey kaçtığı vakit muhakkak doktora göstermeli ve o şeyi doktor çıkarmalıdır.

Göze kaçan yabancı cisimler

(6 ncı Şapitride yazılmıştır)

Buruna kaçan yabancı cisimler

Bazan kazara buruna fasulya, nohut, pirinç gibi şeyler kaçabilir. Bunlar burunda kalırsa şişmeleri ihtimali vardır. Onun için burada bir kaç damla zeytin yağı veya mayi parafin damlatılmalı ve taharrüşün, ağrının önüne geçerek şişmesine mâni olmalıdır. Kaçan bu gibi şeylerde anı bir tehlike yoktur. Yapılacak sey hastayı hemen bir doktora götürüp göstermektir.

Şiddetli sümkürmek ile ve bilhassa deliğini kapayarak sümkürmek burunu sademeye maruz bırakmak doğru değildir.

Mideye giden yabancı cisimler

Çocuklarda sık sık görülen kazalardan biri de iğne, çivi, para gibi cisimleri yutmalarıdır. Bu yutulan şeyler doğruca mideye inerler.

Bu gibi vakalarda katiyen müshil vermeğe kalkışmamalı hemen bir doktor çağırmalıdır.

Boğaza kaçan yabancı cisimler

Bir çoğumuzun başına gelmiştir. Yemek, kılçık, para, yalancı diş ve buna benzer şeylerin bazan hava yoluna girmesi ve gırtlak ile şeryanı şezene kaçması, bu gibi hâdiselerde, gerçi hava yolu tıkanamaz. Fakat böyle cisimlerin yanlış yola girmesi gırtlakın şiddetli sipazmını mucip olur ve boğulma alâmetleri belirir. Kazaya uğrayanın yüzü şişer ve kızarır. Nefesi daralır ve arka arkaya şiddetli öksürükler başlar.

Tedavi — Yabancı cismi hemen çıkarmağa gayret etmeli. Bir çok vakalarda boğaza sokulan bir parmak ile bu cisimler hissedilir ve tutularak çıkarılabilir. Fakat dikkat edilecek şey, tırnaklarla boğaza bir yara açmamak ve yabancı cismi lüzumsuz hamlelerle daha aşağı indirmektir. Boğazın daha alt taraflarına kaçan cisimleri bu suretle çıkarmak mümkün değildir. Bunun için kazaya uğrayanın omuzları arasına arkadan kuvvetlice bir darbe vurmalı ve takılan yabancı cismi dışarıya

defetmeli, çocukları ayaklarından baş aşağı tutarak bu manevrayı yapmak çok kerre yabancı cismin boğazdan dışarı çıkmasını temin eder.

Bu gibi tedbirlerle yabancı cisim boğazdan çıkmazsa hemen bir doktor çağırılmalı, bu arada kazaya uğrayanda nefes alamamak halleri varsa usul dairesinde sunî teneffüs yapılmalı.

Böcek ısırıkları

Bir çok böcek ısırıklarında ısırılan yer şişer, kızarır ve iltihaplanır. Bir çoklarında şiddetli ağrı ve kaşınmalar olur. Bir kısmı da zehirlidir. Arı, eşek arısı ve yaban arılarının sokması çok ağrılıdır. Sokulan yer hemen şişer, çünkü bunların deri altına verdikleri madde muharriştir.

Örümcek sokmaları da aynı ârazı verirler. Fakat gerek şiş ve gerekse ağrı daha uzun devam eder. Sivri sineklerin sokması da insanı tâzip eder. Bunların bazıları sıtma ve sarı humma gibi hastalıkları da insana geçirirler. Pire, karınca ve sineklerin sokması bazan ehemmiyetli iltihap ve kaşınmalara bais olurlar. Bunları şiddetli kaşınırsa ekseriya intan da görülür.

Kızılay haberleri

Bir Teberru

Bucak kazasının Susuz köyünden Bayan Şerife Baysal, ölümünden bir kaç gün evvel kocasından kalma bir tarlasiyle evini Cemiyetimize te-berru etmiştir. Merhumenin bu hayırseverliği, muhitinde büyük bir mem-nuniyet ve alâka uyandırmıştır.

Yapmış olduğu bu çok kıymetli teberrudan dolayı Bayan Şerife Bay-sal, Cemiyetimiz takdir ve şükranla yâdeder.

İzmirde İki Çeşmelik ve Karşıyaka Dispanserlerimizin Çalışmaları

İzmir Merkezimizden aldığımız cetvellerde İki Çeşmelik ve Karşıyaka dispanserlerinde Mayıs ayında (2040), Haziran ve Temmuz aylarında (5933), Ağustos ayında da (3902) ki dört ay içinde cem'an (11.875) has-ta muayene ve tedavi edildiği anlaşılmaktadır. Dispanserlerimizin bu kıy-metli çalışmalarını takdirle karşılız.

Kızılay Haftası

Kırklarelinde çıkan Yeşil Yurt gazetesinin 5-8-1940 tarihli nushasın-da Kızılay Haftası münasebetiyle A. R. Dursunkaya imzasıyla yapılan bir yazı:

Kızılay Haftası Ağustosla beraber girdi. Yurdun her tarafında yurd-daşların bu şefkat ve vatan Kurumuna âza yazılma haftasıdır.

Küçük, büyük miktar ne olursa olsun verilecek bir aidatla Kızılaya âza olmak şerefini ihraz etmeğe halkımızın koşacaklarını ve koşmaları icap edeceğini katiiyetle umarız.

Gayesi malûm, hizmetleri bilhassa en yakın bir zelzele felâketinin bü-tün yurdda tevlid ettiği teessürlerimizi dindiren, mesaisini gözlerimizle gördüğümüz bu büyük ve ulusal kurumumuza âza olmak için bir dakika tereddüt dahi caiz değil.

En hayırlı bir kurumumuz, kara günlerimizin en vefakâr bir anne

sıcaklığıyla bizi bağrına bastığını bilmiyenimiz yok. İzmir bölgesi hareketi arzında, mevsimin en haşın, kışın en öldürücü bir zamanında Erzincan ve havalisinde vukua gelen zelzelelerin canlar yakan tahribatı karşısında Kızılayımızın yaptığı yardımlar, minnet ve şükranla ifade edilebilecek kadar büyüktür.

Bugün harp haricindeyiz. Yarın harbin icapları olarak Devletin sıhhi teşkilâtı ve müesseseleri yanında bir de milletin kendi kurduğu Kızılay teşkilâtının yapacağı hizmetleri ve yardımları gözönüne getirerek hemen âza kaydolunalm. Kızılayımız da defterini açarak nekad ar kayıtsız yurdaş varsa olara müracaat zahmetini esirgemesin. Bir fert tahmin ve tasavvur edemiyoruz ki bu necip davete severek icabet etmesin!

Kızılay Haftasını böyle mes'ut bir netice ile bağlamak Kırklarelililer için hem bir vazife, hem de bir şereftir. Ve bunu bütün halkımız müdrik-tirler.

Mardin Merkezinin Kızılay Haftası

Mardinde çıkan Ulus Sesi gazetesinin 30-7-1940 tarihli nushasında Siret Bayar imzasıyla Kızılay Haftası başlığıyla çıkan bu makaleyi aynen naklediyoruz.

Şehrimiz Kızılay haftası bugün başlıyor. Altmış üç yıldanberi yardıma muhtaç her günümüzde, zelzele, seylâp, yangın, kuraklık gibi felâketler karşısında şifa sargısı, çadırları, anbarları ile ilk olarak yardıma koşan ve hepimizden önce felâketzedeleri bağrına basan Kızılay Cemiyetinin Mardin Şubesi bugünden itibaren gelecek ayın beşine kadar olan haftayı (Kızılaya âza yazma haftası) olarak kabul etmiş ve faaliyete geçmiş bulunuyor.

Bu münasebetle sayın halkımızın, hamiyetli Mardinlilerin Cemiyete âza olmalarını temin için kıymetli vakıtlarını Kızılay hizmetine vakfeden ve bu millî ideal uğrunda çalışmayı en büyük bir yurd borcu bilen gençlerimizden müteşekkil heyetler evleri dolaşarak âza kaydetmek vazifesini şeruhde etmek suretiyle büyük bir hassasiyet göstermişlerdir.

Hamiyetli halkımızın onlara evvelâ kaleplerini, sonra keselerini açarak ayda verecekleri beş on kuruşla Cemiyete âza olmaktan çekinmeyeceğine eminiz.

Büyük millî müdafaa hazırlıkları içinde bulunduğumuz bu sırada Kızılaya düşen vazifenin büyüklüğünü hatırlarsak, ona yapılacak yardımın ehemmiyeti kendiliğinden anlaşılmış olur.

Kızılay, harpte ve sulhta ağır ve şerefli vazifesini ancak yurddaşın yardımına dayanarak yapmaktadır. Bu yardım ne kadar özlü ve toplu olarak yapılırsa, Kızılay da kasaları, çadır ve anbarları, ilâçları, sıhhi kadrosu ile o kadar iyi hazırlanmış ve yardım yapmak imkânlarını bulmuş olur.

Yakın bir felâketin acı günlerini Dikili, Erzincan felâketinin unutulmaz acılarını bir daha hatırlıyalm. Açıkta ve kimsesiz kalan binlerce vatandaşın imdadına ilk defa koşan ve bu büyük ıstırapı dindirmek için en önce anbarlarını ve kasalarını boşaltan Kızılay olmuştur.

Kızılaya bu kolay yardımı değil, bizi sıkacak ve fedakârlık derecesini bile aşacak yardımları esirgememek vazifesi karşısındayız.

Bu millî vazifenin ifasında hamiyetli Mardin halkının göstereceğine emin olduğumuz yüksek alâka ve hassasiyete şimdiden şükranlarımızı sunar ve sayın okurlarımızın bu millî işte yardımlarını bekleriz.

DÜZELTME

Geçen nushamızdaki «Pasif Korunma» makalesinin muharriri kimyager İzzet Erksalın ismi yanlışlıkla unutulmuştur. Düzeltir ve özür dileriz.

Bundan evvelki sayımızın son sahifesindeki resimlerin altına Fahir Âza yerine Fahri Âza kelimeleri dizilmiştir. Okuyucularımızdan özür dileriz.

Türkiye

Kızılay Mecmuası

ANKARA

PARTIE FRANÇAISE

Articles et nouvelles publiés dans ce numéro

- 1 — Une grande journée.
- 2 — Maximes attribuées à Atatürk.
- 3 — Le vingtième anniversaire de notre périodique.
- 4 — Activités de notre Société au cours de l'année présente.
- 5 — Les services que les employés de depots doivent remplir dans des cironstances extraordinaires.
- 6 — Matériel nécessaire pour l'entrainement des équipes de gaz.
- 7 — Réponses aux questions de nos lecteurs.
- 8 — Nouvelles diverses (publications Américains).
- 9 — Habillements des équipes contre l'ipérite.
- 10 — Premiers secours.
- 11 — Nouvelles du Croissant - Rouge.
- 12 — Partie Française.

L'activité de notre Société au cours de l'année présente

Notre Société a intensifié ses activités dans la possibilité de ses moyens en mobilisant toutes les organisations centrales et regionales du Croissant pour parer à toute perte possible occasionnée par les calamités terrestres et aériennes dont une majeure partie de notre population est frappée au cours de l'année courante.

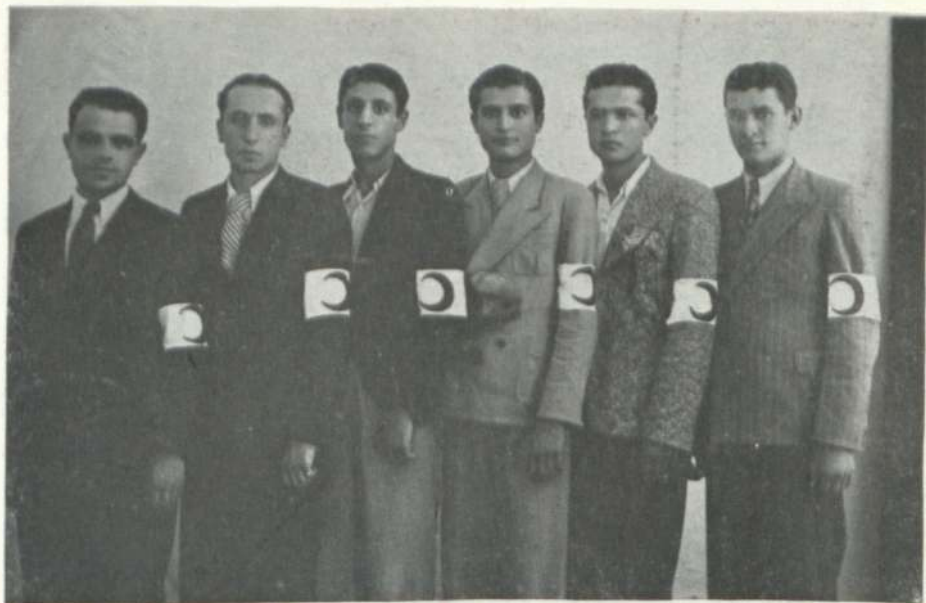
La Société du Croissant Rouge occupée d'une part à alléger les grosses pertes que subit la population de différentes contrées s'est trouvée en face de la plus terrible catastrophe qui fut celle d'Erzindjan et se mit dès lors à entreprendre à une lutte formidable contre les grandes dévastations provoquées par le désastre.

Elle a expédié dans le plus bref délai possible sur les différents lieux du désastre tout ce qui est nécessaire pour secourir les sinistrés au moment où l'hiver se faisait sentir lourdement dans toutes ses rigueurs entravant la possibilité de voyager même par les chemins de fer.

Cependant au milieu de toutes ces difficultés les équipes du Croissant ne manquèrent pas d'arriver juste à temps à leurs circonscriptions respectives pour se mettre à l'oeuvre de secours.

Un grand hôpital ambulant à 300 lits contenant les laboratoires bactériologique et chirurgicale avec un stock de médicaments répondant largement au besoin de circonstances a été envoyé à Erzindjan - Plusieurs autres ambulances ont été également envoyées dans les différents endroits éprouvés et des milliers de citoyens y sont soignés.

4723 tentes et un grand stock de vêtements, de vivres et d'autres objets nécessaires pour assurer les besoins des sinistrés ont été envoyés dans les différentes régions dévastées par le désastre.

Mardin; âzâ yazmak haftasında evleri dolaşarak Kızılaya âzâ kaydeden gençlerimiz

Kurumumuza kıymetli yardımlarını esirgemeyen Karaman kaymakamı
Bay Fevzi Akkor ile Kızılay Şubesi İdare Heyeti

Aydın Kızılay Şubesinde tertip edilen piyangoda teşhir edilen eşya

Aydın Kızılay Merkezince tertip edilen piyango çekilişi

Kızılay Haftası münasebetiyle Tirede yapılan coşkun tezahürat

Aydın Kızılay Gençlik Üyelerinin Kızılay Haftası münasebetiyle yaptıkları tezahürat

KIZILAY

Afyonkarahisar Maden Suyu

Kaynağından doğrudan doğruya asri makinelerle çıkarılıp şişelere doldurulmaktadır.

Arsıulusal sergilerde altın madalya ve takdirnameler kazanmıştır. Mide, karaciğer, böbrek ve bağırsak hastalıklarında çok faydalıdır.

Afyonkarahisar Maden Suyu

Maden sularının en lezzetlisi ve en şifalıdır. Hasılatı Kızılay Cemiyetine aittir.

**Bilûmum Eczane ve
Bakkaliye Mağazaların-
da satılır.**

